

Møte onsdag den 11. mai 2011 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 86):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representantene Gunvor *Eldegard*, Else-May *Botten* og Hallgeir H. *Langeland*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Anne Tingelstad *Wøien* fra og med 11. mai og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Johannes *Rindal*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Johannes Rindal er til stede og vil ta sete.

Sak nr. 1 [10:01:19]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Jens Stoltenberg vil møte til muntlig spørretime. Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Første hovedspørsmål stilles av representanten Siv Jensen.

Siv Jensen (FrP) [10:01:47]: Det har gjennom mange år vært et ønske fra Fremskrittspartiet og opposisjonen i Stortinget om å få på plass bedre ordninger for å hedre våre veteraner. Det har ikke vært enkelt. Det har vært en lang prosess. Derfor vil jeg være den første til å understreke glede over at vi nå har fått på plass ulike markeringer for å hedre landets krigsveteraner. Det skulle i grunnen bare mangle, og det er det heller ingen politisk uenighet om.

Det er slik at i mange andre land har man mye større og omfattende markeringer for å hedre krigsveteraner, og i mange andre land har man også inkludert folket på en spesiell måte. La nå det ligge.

Vi har i løpet av det siste døgnet blitt gjort oppmerksom på at statsministeren av en eller annen grunn har valgt ikke å ønske Hans Majestet Kongens tilstedeværelse på den medaljeseremonien som skjedde 8. mai. Det er beklagelig – rett og slett fordi kongen er landets statsoverhode, og forbindes veldig sterkt med symbolikk. Mange veteraner som er ute i mediebildet i dag, sier at de tross alt er ute i tjeneste for konge og fedreland, ikke med arbeiderpartilogo på brystet. Det illustrerer at dette ikke handler om partipolitikk. Det handler om at man er i tjeneste for

en nasjon. Da er det også naturlig at statsoverhodet er den som honorerer og hedrer veteranene.

Mitt spørsmål til statsministeren er derfor veldig enkelt: Hvorfor ba ikke statsministeren kongen om å være til stede? Hvorfor anmodet ikke statsministeren Hans Majestet Kongen om å delta på denne svært viktige markeringen?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:03:55]: Først vil jeg berømme representanten Jensen for at hun gir så klart uttrykk for at det er gledelig at vi nå har fått på plass mange nye ordninger som hedrer og gir uttrykk for støtte til norske soldater og norske veteraner. Men det er faktisk også mer enn det å glede seg over. Ikke bare har vi fått på plass nye dager og nye ordener, vi har også gjort ting som handler om konkret oppfølging av veteranene – en egen handlingsplan, bedre helsetilbud, bedre kompensasjons- og erstatningsordninger, ett års oppfølgingsplikt for hjemvendte veteraner, eget veteransenter og økt støtte til veteranorganisasjonene for deres viktige arbeid. Så nå gøres det mye på mange fronter, og mer enn noen gang før når det gjelder å følge opp veteraner.

En del av det har vært at vi har fått på plass en minnedag om høsten, der kongehuset deltok. Vi har fått på plass en veterandag om våren, som for første gang ble markert ordentlig i år, og så har vi gjeninnført Krigskorset med sverd. Regjeringen gjorde det vedtaket for noen år siden. Den første tildelingen skjedde i 2009.

Det vi har vært opptatt av, er å få til en arbeidsdeling, der vi får uttrykt anerkjennelse til veteranene og støtte til soldatene. Men det har også vært et formål at storting og regjering – som er politisk ansvarlig, som fatter beslutningene om å sende folk til Afghanistan, om å sende fregatter til Adenbukta eller å sende norske piloter til Libya – skal være veldig tydelige på vår støtte og ha anledning til å gi uttrykk for den støtten og anerkjennelsen til norske soldater og norske veteraner. Derfor var det vi la opp til at på veterandagen skulle forsvarssjefen overrekke medaljene, og at det skulle være en tale fra Stortinget, og en fra regjeringen.

Siv Jensen (FrP) [10:06:02]: Jeg får bare gjenta spørsmålet, for det oppfatter jeg at statsministeren ikke vil svare på. Et samlet storting står altså bak og støtter våre soldater, som er i tjeneste for Norge. Det står ikke i veien for at Hans Majestet som statsoverhode er med på en høytidelig medaljeoverrekkelse. Så jeg gjentar mitt spørsmål: Hvorfor ba ikke statsministeren Hans Majestet Kongen om å være til stede ved denne seremonien? Hvorfor anmodet ikke statsministeren kongen om å delta? Jeg kan gjerne legge til et spørsmål til: Er det slik, som det fremkommer i media i dag, at statsministeren ble advart mot dette av både Forsvarsdepartementet og Forsvaret? Jeg vil gjerne ha svar på mine spørsmål.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:06:54]: Det var den arbeidsdelingen vi var enige om denne gangen – at det var forsvarssjefen som skulle overrekke medaljene. Det var også det samme som skjedde i fjor, nemlig at det

er Kongen i statsråd som tildeler medaljene, og at det er forsvarssjefen som overrekker dem. Så var det en tale fra Stortinget, og en fra regjeringen, ved dette arrangementet.

Så har jeg understreket i dag at jeg ser at dette nå har skapt mye strid. Det gjorde det ikke i fjor, men det gjorde det i år. Det er litt ulike arrangementer, litt ulike rammer rundt det, og det har bidratt til mye strid. Jeg er den første til å si at det synes jeg er synd. For hele poenget med at vi nå får en veterandag, at vi gjeninnfører Krigskorset, at vi får en egen minnedag, er jo å skape en samstemt, samlet anerkjennelse til veteranene, og der har jo kongen selvsagt en plass. Kongen gjør en fantastisk jobb når det gjelder å uttrykke støtte og anerkjennelse til soldater og veteraner. Og da ser jo alle nå at den arbeidsdelingen vi hadde i år – som er den samme som vi hadde i fjor – ikke er god, og derfor gjør vi det annerledes neste år.

Presidenten: Det blir fire oppfølgingsspørsmål – først Anders Anundsen.

Anders Anundsen (FrP) [10:08:11]: Statsministeren er opptatt av at det ble kommet til en slags enighet om arbeidsdeling mellom statsministeren og kongen. I dialogen med majestetet er det vel vanligvis ikke slik at majestetet anmoder om å få delta på diverse ordninger. Det er jo motsatt; det er jo statsministeren som ber statsoverhodet om å delta. Det engasjementet kongen har utvist over mange år for veteranene, skulle jo tilsa at kongens plass i en slik markering er helt naturlig – og det er vel ingen som mener at kongen ikke skulle spilt en rolle her. Selv statsministeren har jo i dag erkjent at kongen burde ha spilt en rolle. Så spørsmålet er: Angrer statsministeren på at han ikke anmodet kongen om å delta ved denne markeringen?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:09:03]: Som jeg har understreket, er det altså slik at jeg i ettertid ser helt klart at dette ble feil. For hensikten med at vi innfører disse dagene, er jo nettopp å gi en samlet anerkjennelse. Og så har det blitt mer oppmerksomhet om *hvem* som overrekker medaljene, forsvarssjefen eller kongen, i stedet for at det har blitt oppmerksomhet rundt dem som mottar medaljene, som er hovedpoenget. Derfor skal vi gjøre det annerledes neste gang, jeg understreker gjerne det én gang til. Men jeg mener at i tillegg til at kongen spiller en veldig sentral rolle – og skal få anerkjennelse for det og plass til å utøve den rollen – er det også viktig at vi som sitter i regjeringen, og vi som sitter i Stortinget, og tar noen av de mest alvorlige beslutningene vi kan ta, nemlig om å sende unge mennesker ut i kamphandlinger, i farlige situasjoner, er politisk ansvarlig for det vi gjør i Afghanistan, i Libya og i andre operasjoner, og at vi også får anledning til å gi uttrykk for vår støtte til soldatene.

Per-Kristian Foss (H) [10:10:17]: Jeg vil faktisk starte med å gi statsministeren honnør for å ha snudd i denne saken. For det statsministeren er sitert på i dag, «dette ble helt feil», er veldig dekkende for alt som ble sagt av regjeringens representanter i går.

Jeg har også respekt for at man ikke refererer fra de

samtalene som foregår mellom statsoverhodet og statsministeren, det er det lang praksis for, men vi har jo alle skjønt hva som ble sagt, ut fra hva som senere ble gjort.

Jeg synes også at statsministeren burde gå en unnskylende runde med sin forsvarsminister, for Grete Faremo ble i går sendt ut, på radio, og måtte si at dette var regjeringens arrangement, altså dette som foregikk på 8. mai, på frigjøringsdagen og veterandagen. Det var jo feil, og det var pinlig at det ble sagt, og det var åpenbart at dette ikke var hennes oppfatning. Så jeg synes statsministeren bør gå en liten runde også internt for å rydde opp i dette. Det hadde vært en fordel – og det å uttrykke selvkritikk er jo nærliggende.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:11:30]: For det første merker jeg meg med glede at det vi nå diskuterer, er temaer vi ikke kunne ha diskutert for få måneder siden, for da var det ingen veterandag, det var ikke noe krigskors som verken forsvarssjefen eller kongen kunne dele ut, og det var ikke noen minnedag. Nå har vi fått de tingene på plass, og så diskuterer vi hvordan vi skal ivareta og forvalte de ordningene. Det er bra, og vi er alle opptatt av at de skal forvaltes på en best mulig måte.

Men i tråd med det brevet som forsvarsministeren sendte til Stortinget, har vi vært opptatt av å få til en arbeidsdeling, vi har vært opptatt av at også Stortinget og regjeringen skal få gi uttrykk for sin anerkjennelse, og derfor valgte vi den arbeidsdelingen vi gjorde i år. Men det er helt åpenbart at vi kommer til å finne andre arbeidsforordninger neste år, slik at vi unngår denne striden. Men uansett bør vi glede oss over at vi har fått disse virkemidlene for å anerkjenne soldatene.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:12:34]: Det er viktig at denne debatten ikke overskygger tildelinga. Det var ei verdig og flott markering 8. mai, som var verdig dei som verkeleg fortente den æra som nasjonen har gitt dei. Derfor er eg glad for at statsministeren innrømmer feil, for at han har sagt at dette blei gale, dette blei direkte dumt. Men det er grunn til å stille spørsmål ved om statsministeren har forstått den vanskelege situasjonen han har sett Hans Majestet Kongen i. For det er klart at når statsministeren tek opp med kongen at han ikkje ønskjer hans deltaking, da blir det umogleg for kongen å seie noko anna enn at det er han einig i.

Så mitt spørsmål er: Forstår statsministeren at han har sett kongen i ein umogleg situasjon?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:13:35]: I likhet med kongen er jeg opptatt av at han skal kunne ha dialog med statsministre. Det har han hatt med statsministre gjennom alle år, og det kommer han fortsatt til å ha, og kongen er den første til å være opptatt av at det skjer i fortrolighet. Det er jeg også og respekterer det fullt ut.

Det er riktig som kongen sier, at det var enighet om at vi la opp til den arbeidsdelingen. Så har jeg gitt uttrykk for at den striden som nå har oppstått, understreker at vi bør velge en annen form neste år, eller ved neste anledning, der kongen også er til stede, at han deltar og forestår overrek-

kelsen av disse medaljene som er tildelt av Kongen i statsråd. Utover det mener jeg det ikke er riktig – av hensyn til den dialogen – å gå inn på enkeltheter i dette. Det avgjørende er at alle ser at vi bør utvikle disse arrangementene til enda bedre arrangementer i tiden framover.

Trine Skei Grande (V) [10:14:43]: Det er jo ikke første gang statsministeren snubler i forhold til både parlamentarisk praksis og konstitusjonell praksis, og man lager litt nye prinsipper for både hvordan det konstitusjonelle monarkiet skal fungere og hvordan parlamentarisk praksis skal være. Derfor er det litt spennende å høre hvilke overordnede tanker statsministeren egentlig har knyttet til vårt konstitusjonelle monarki. Hvis det er slik at statsministeren syns at rollen som øverste forsvarssjef, som kongen har som øverste general og en av de to firestjerners – så vidt jeg vet – generalene vi har, ikke skal være viktig for kongen, hvilken rolle syns da statsministeren at kongen har i et konstitusjonelt monarki? Hvilken rolle syns han at kongen bør fylle, hvis statsministeren skal fylle de rollene som kongen som symbol fram til nå har hatt innenfor Forsvaret?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:15:41]: Kongen har som landets statsoverhode en veldig viktig rolle å fylle som et samlende symbol for landet ved å representere landet i utlandet og representere oss her hjemme, og han gjør det på en utmerket måte på veldig mange områder. Det gjelder Forsvaret, men det gjelder selvsagt også veldig mange andre områder av det norske samfunnslivet som kongen er statsoverhode for. Det er bra, det bør kongen gjøre, og det bør vi legge til rette for. Det er faktisk slik at det vi nå har gjort, også gir kongen nye anledninger nettopp til å ivareta den rollen. Det at vi har etablert en minnedag, gir jo en anledning for kongehuset til å delta der – det er bra, det er vi alle glad for. Det at vi har gjeninnført Krigskorset – og det er regjeringens beslutning – gir også Kongen i statsråd mulighet til å tildele det. Vi har audiensene, og så har vi altså kommet til at det er aller best at kongen også foretar overrekkelsen av Krigskorset ved senere anledninger. Alt dette bidrar til å gi nye anledninger, nye plattformer, for både kongen og det politiske Norge til å markere støtte.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:17:07]: Jeg har tenkt å snakke om noe annet enn kongen, om noe som berører nesten hver eneste nordmann i løpet av livet.

Hver tredje person i Norge rammes av kreft i løpet av livet. 26 000 mennesker får diagnosen hvert år. Det innebærer at kreft rammer oss alle, enten fordi vi selv blir syke, eller fordi noen i familien vår, eller venner, blir det. I fjor fremmet Høyre 19 konkrete tiltak for hva vi kunne gjøre for å forbedre krefttilbudet i Norge. Krefttilbudet i Norge er dårligere enn det utviklingen er i mange andre land. På dette området er nemlig ikke tid et spørsmål om penger, tid er først og fremst et spørsmål om liv og helse.

Arne Barsnes ventet fem måneder før han fikk diag-

nosen kreft. Han døde – og en kreftspesialist sa han ville vært i live dersom diagnosen hadde blitt stilt tidligere. Tobarnsmoren Anette Nilsskog fra Stavanger måtte vente fire vonde uker på diagnose og enda et par uker på behandling. Dette er altså ikke bare enkeltstående eksempler. Helsetilsynet sier at det er stor risiko for at forsinkelser og rot ved diagnostikk fører til tap av liv og helse for pasienter i Norge.

I Danmark er det innført en 48-timersfrist for å få en diagnose på kreft. Pårørende som har mistet sine kjære, har satt i gang en kampanje for å få til denne 48-timersfristen i Norge også. Vi støtter den i Høyre. Den støtter også Helsetilsynets direktør, men helseministeren skal se på saken og har oversendt den til Helsedirektoratet, som allerede har sagt at de mener at dette er dårlig ressursbruk.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Vil han, på samme måten som den borgerlige regjeringen i Danmark sikret 48-timersfrist for kreftdiagnose, sørge for at det blir en rettighet for pasienter i Norge?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:19:16]: Kreft er et av de mest alvorlige helseproblemene vi står overfor i Norge i dag. Ikke minst fordi vi lever stadig lenger, er det stadig flere mennesker som får kreft. Det er dobbelt ille når folk må vente med å få en ordentlig diagnose, både fordi vi vet at det øker farene knyttet til kreft når tiden går, det reduserer muligheten for vellykket behandling, og fordi det er en psykisk belastning for mennesker som muligens har kreft, å gå og vente på en endelig diagnose eller vente på behandling. Så det er det åpenbart viktig å gjøre noe med.

Heldigvis er det slik at det over årene har skjedd en god del. Vi behandler langt flere kreftpasienter enn før, vi har mye bedre behandlingsformer. For et par tiår siden var det slik at halvparten av dem som fikk en kreftdiagnose, var døde etter fem år, mens i dag er det slik at omtrent to tredjedeler av dem som får en kreftdiagnose, lever etter fem år. Denne gradvise forbedringen skjer hvert eneste år.

Vi er opptatt av å gjøre tre ting: Det ene er å fortsette å bygge ut kreftbehandlingen for å behandle enda flere pasienter. Det andre er at vi faktisk har dårlige tall på hvor lenge folk må vente før de får en diagnose. Derfor har vi bedt Helsedirektoratet om å komme med gode, oversiktlige tall – de vil komme i løpet av kort tid. Da vet vi mer presist hvor stort eller lite dette problemet er, det er en forutsetning for å gjøre noe med det. Det tredje er at man utarbeider retningslinjer for å fastsette egne frister når det gjelder kreftbehandlingen, i tillegg til de fristene som gjelder generelt. Hvor stramme de fristene vil være, får vi komme tilbake til, men det er i hvert fall slik at vi har bedt om forslag til egne veiledende frister for diagnose og for behandling.

Erna Solberg (H) [10:21:15]: Det er jo slik at på pasientrettighetsområdet har Arbeiderpartiet hatt en tradisjon for å være mer en bremsekloss enn et parti som har gått foran. De pasientrettighetene vi har i dag, er vedtatt av borgerlige partier og forsterket under borgerlige regjeringer. Derfor er det viktig å sørge for at rettighetene er ty-

delige og klare på et område hvor det å få tidlig diagnose er et spørsmål om liv eller død.

Det andre som er viktig, er at man reelt sett vet hva ventetidene er. Det er altså ventetider for kreftbehandling, selv om en avdelingsdirektør i Helsedirektoratet sa at de ikke ville offentliggjøre ventetidene fordi det ikke var greit å vise at vi hadde ventetider for kreftbehandling.

Mitt spørsmål er da i tillegg til om man vil gi en 48-timers pasientrettighet på diagnostisering: Vil man ha åpenhet om de faktiske ventetidene fremover?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:22:29]: Det spørsmålet representanten Solberg reiser, er vi allerede i ferd med å gjøre noe med. Vi har bedt om å få tall. I løpet av juni 2011 – i neste måned – vil vi for første gang få helhetlige, samlede tall for ventetider for behandling av tykktarmskreft, lungekreft og brystkreft.

Det rare er vi ikke har hatt denne type tall før. Vi har hatt enkelttall og enkeltteksempler, men vi har ikke hatt samlede oversikter. Det mener jeg er en åpenbar svakhet, som vi nå gjør noe med. Det er altså ganske nær forstående at vi kan offentliggjøre gode, helhetlige tall. Da vil vi få oversikt over hvor stort problemet er.

Det er helt åpenbart at det finnes enkeltteksempler på folk som venter altfor lenge, men det er viktig å vite hvor omfattende det problemet er. Vi har bedt om forslag til hvordan vi eventuelt kan lage frister utover de fristene som gjelder, slik at alle som trenger nødvendig helsehjelp, skal få en fastsatt individuell frist for behandling.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Bent Høie.

Bent Høie (H) [10:23:33]: Erfaringer fra Danmark tilsier at det ikke er før den øverste politiske ledelsen engasjerer seg sterkt i denne typen spørsmål, at denne typen ordninger, både med diagnose innen 48 timer, diagnose-senter og klare rettigheter, kommer på plass. Hvis en gjør som denne regjeringen og overlater dette til byråkratene i Helsedirektoratet, kommer det aldri til å bli en realitet.

Det som helseministeren sier om ventetider, er for norske kreftpasienter som faktisk er i en situasjon der de skal ha og venter på behandling av kreft, totalt uinteressant. Hvis jeg får prostatakreft, er det ikke interessant for meg å vite hvor lenge en prostatakreftpasient måtte vente i fjor. Det er den type tall regjeringen ønsker å offentliggjøre. Det regjeringen nekter å offentliggjøre, og som helseministeren avviser, er de faktiske ventetidene for kreftpasienter, den tiden den enkelte kreftpasient kan forvente å måtte vente, for dermed å kunne velge behandling der det er kortest ventetid. Det sier helseministeren nei til. Hvorfor kan ikke kreftpasienter, som andre pasienter i Norge, få lov til å vite hva som er forventet ventetid på deres område?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:24:37]: Det aller viktigste vi gjør, er å behandle flere pasienter. Det er vi i gang med. Vi har trappet opp og behandler flere pasienter enn før og skal behandle enda flere kreftpasienter. Det er det ene vi gjør.

Det andre vi gjør, er å skaffe oss bedre tall. Helseministeren skal svare på disse spørsmålene senere. Akkurat hvordan tallene skal offentliggjøres, får hun redegjøre for i detalj, men det avgjørende er at vi nå for første gang får ordentlige, helhetlige tall om ulike kreftsykdommer, hvor lenge folk må vente på diagnose og behandling.

Det tredje vi gjør – og det er et politisk ønske – er at vi ser på om vi kan lage enda sterkere og strammere regler når det gjelder frister.

Så vi er i gang på disse områdene, både med å bygge ut behandlingsskapiteten, med å få fram bedre tall og i tillegg se på om vi kan lage strengere frister enn vi har i dag, hvor det gjelder en generell bestemmelse om at de som trenger nødvendig helsehjelp, også skal få fastsatt en dato for behandling. Spørsmålet er om vi nå skal tallfeste en grense når det gjelder kreftbehandling.

Presidenten: Per Arne Olsen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Arne Olsen (FrP) [10:25:47]: Nå består den danske modellen av to ting. Det første er en rett til diagnose innen 48 timer og en rett til å ha gjennomført alt det man trenger for å få det endelige svaret, i løpet av en måneds tid. I Norge går pasientene måned på måned og venter i det uvisse. Fra faglig hold er det sågar antydning at opp mot 1500 mennesker i året får kreft som blir uheldelig fordi man har ventet for lenge.

Fremskrittspartiet har fremmet et forslag om at vi skal innføre den danske modellen, som den danske, borgerlige regjeringen har gjennomført med stort hell, i Norge. Det er et forslag som ligger til behandling denne våren – nå i juni. Dette er ikke bare et forslag, dette er et forslag som handler om mennesker av kjøtt og blod. Dette forslaget er godt. Vil statsministeren legge prestisjen til side og si til sine partifeller i salen at de bør støtte et slikt forslag når det behandles i juni?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:26:53]: Det vi vet, er at det er altfor mange kreftpasienter som venter for lenge, både på å få en diagnose og på å få behandling. Det vil vi gjøre noe med.

Det ene vi vil gjøre med det, er å finne ut hvor mange det faktisk er som venter. At noen venter i månedsvis, vet vi, men vi vet ikke om det er typisk, om det er vanlig, hvor mange det er. Derfor skal vi i hvert fall få det på det rene.

Det andre vi gjør, er å sørge for at flere kan behandles raskere. Vi er nå i dialog med Helsedirektoratet om, og i tilfelle hvordan, vi skal fastsette tidsfrister for behandlingen. Det mener jeg er et viktig faglig spørsmål, så det mener jeg vi faktisk må ha noe faglig dialog om – se på den danske modellen, se på faglige vurderinger av ulike modeller og så komme tilbake med det konkrete forslaget.

Presidenten: Laila Dāvøy – til oppfølgings-spørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [10:27:53]: Det er ca. et år siden vårt helsetilsyn sa at kreftbehandlingen ved norske sykehus har for høy risiko. De advarte sterkt. Det de også sa,

var at forsinkelser i diagnostikk er den aller fremste risikofaktoren. For de menneskene som går og ikke har fått diagnose, men har fått vite at de kanskje kan ha kreft – det er en fare for det, de har symptomer på det – er denne perioden, det å ikke vite, den aller, aller verste. Derfor er det utrolig bra, det Danmark har gjort, å innføre fristen for diagnostikk på 48 timer. Dette vet vi jo faglig. Dette vet Statens helsetilsyn. Det er jo andre land som gjennom faglige vurderinger har besluttet en 48 timers frist for diagnostisering. Hvorfor i all verden må regjeringen utrede dette enda mer?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:28:55]: For det første vil jeg understreke veldig sterkt at vi alle helt sikkert kjenner mennesker som er i den situasjonen at de venter på enten en kreftdiagnose eller kreftbehandling. Begge deler er veldig krevende situasjoner å være i som menneske, og det er dobbelt ille at folk må vente, både fordi det rent faktisk kan forringe behandlingen og øke farene, og fordi ventetiden i seg selv er en stor belastning. Så det ønsker vi å gjøre noe med.

Det viktigste vi gjør med det, er å øke behandlingskapasiteten – det er vi i gang med – men også kvaliteten på behandlingen. Det er godt å vite at mens det før var slik at flertallet døde hvis de hadde en kreftdiagnose, er det nå slik at $\frac{2}{3}$ overlever en kreftdiagnose og lever gode liv mange år etter at de har fått en kreftdiagnose. Det er det viktigste, og vi må få til mer av det.

Så sier jeg at vi er i gang med å skaffe oss bedre tall. Det kunne selvsagt vært gjort for mange år siden, av flere regjeringer.

Så skal vi også se på tidsfrister.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:30:12]: For fem måneder tilbake i tid kom regjeringspartia til ei viktig erkjennelse. I lag med Kristeleg Folkeparti slo ein fast at ideell sektor har ein sjølvstendig eigenverdi, og at det er ei politisk oppgave å sikre at denne sektoren blir bevart. Me slo fast at ideelle aktørar må ein gi andre vilkår enn reint kommersielle aktørar. Og me peikte på i lag – regjeringspartia og Kristeleg Folkeparti – at det hastar med å få etablert meir langsiktige og føreseielege rammevilkår for dei ideelle verksemdene.

I førre veka kom tala for 2010. Aftenposten kan vise til at det altså er 17 institusjonar av ideell karakter aleine som blei lagde ned i 2010. HSH seier at dersom ikkje den utviklinga me ser no, snur, vil ideell sektor vere borte innan fem til ti år. Det hastar altså med ei endring. Det me no ser, er at det er dei kommersielle aktørane som vinn på dagens regime. Me ser altså resultat under ei raud-grøn regjering, som har sagt at dei ikkje ønskjer bestemor ut på anbod, men barnevernsbarn, eldre og ruspasientar blir altså sette ut på anbod. For Kristeleg Folkeparti er det særskilt viktig. Kristeleg Folkeparti forventar ei avklaring og ein ny kurs i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Er tida no inne

for ein ny kurs når det gjeld å sikre barnevernsbarn, ruspasientar og eldre ein trygg og god heim?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:32:13]: For det første er jeg helt enig med representanten Hareide i at de ideelle organisasjonene og ideell sektor er veldig viktig – det er en viktig del av den sosiale kapitalen i Norge, det er en viktig del av det norske velferdssamfunnet, at vi har ideelle og frivillige organisasjoner som bidrar på veldig mange ulike områder.

Så er det grunnleggende sett i hvert fall to måter vi kan støtte ideell og frivillig sektor på: Det ene er gjennom direkte statsstøtte/tilskudd – økonomisk støtte – og det andre er gjennom å gi dem særfordeler når staten kjøper. Jeg er opptatt av at når det gjelder den første ordningen, nemlig det å gi direkte støtte, er det den mest målrettede. Derfor har vi økt støtten til frivillig sektor kraftig, bl.a. gjennom at vi nå gradvis trapper opp – det er vel 1,2 eller 1,4 mrd. kr – når det gjelder kompensasjon for moms, som ingen andre regjeringer har gjort før, og som betyr en betydelig økning i støtten til frivillig sektor, direkte til frivillige og ideelle organisasjoner. Det er punkt 1.

Punkt 2 er jo at hvis det er et anbud, f.eks. på et fosterhjem, og en ideell organisasjon taper, er det normalt fordi man enten har en høyere pris – og da vil man jo ofte velge den billigste, for da kan man få flere plasser – eller fordi kvaliteten er dårligere. Likevel har vi sagt at vi er opptatt av å bruke den adgangen vi har i lovverket, til å forbeholde noen anbud bare ideelle tilbydere. Det gjør vi nå når det gjelder f.eks. fosterhjemsinstitusjoner. Der går vi ut med en egen runde der bare ideelle organisasjoner – ikke kommersielle – kan levere inn anbud på fosterhjem. Hvis det kommer nok der, er det utmerket. Hvis det ikke er nok, vil det også bli en egen runde etterpå der også kommersielle kan delta. Det har vi gått ut med nå, og det er et eksempel på hvordan vi altså søker å legge til rette for at vi først lager en runde med de ideelle og så eventuelt supplerer med kommersielle.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:34:21]: Det er viktig å få fram at når det gjeld dei anbodsrundane som me har i dag, er det mange frivillige institusjonar som vinn dei anbodsrundane, men som likevel må leggje ned, anten fordi det blir for korte periodar eller ein får for lite belegg. Så eg er heilt einig i det som Arbeidarpartiet sitt landsmøte seier i si fråsegn, der ein ber regjeringa om å leggje fram ei vurdering av korleis ideelle organisasjonar kan få betre rammevilkår i anbodsprosessar. Eg er heilt einig i det som Arbeidarpartiet sitt landsmøte seier her, for dagens anbodsregime er med på å favorisere dei kommersielle aktørane.

Eg må jo stille eit spørsmål til statsministeren: Er han nøgd med at me i 2010 opplevde at 17 frivillige institusjonar blei lagde ned, og at me kan risikere at alle er borte innan fem til ti år? Er det ei utvikling som statsministeren er nøgd med?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:35:26]: Nei, jeg ønsker jo frivillige og ideelle organisasjoner i Norge. Der-

for trapper vi opp den direkte støtten. Jeg sier det er to måter staten kan støtte dem på: Det ene er gjennom å gi bevilgninger – og vi bevilger nå mer enn før. Det andre vi kan gjøre, er å si at når staten kjøper f.eks. barnevernstjenester/fosterhjem, får ikke de kommersielle lov til å tilby sine tjenester, det forbeholder vi bare de ideelle. Som jeg sier, så gjør vi det på noen områder, men likevel er jeg tross alt opptatt av at det viktigste er at vi får gode tilbud til barna. Slik at når det gjelder den runden vi nå utlyser, der det bare er de ideelle som kan komme med anbud, sier vi at hvis vi ikke får gode nok anbud fra de ideelle der, får vi også invitere inn de kommersielle, for vi må jo sørge for at vi har godt nok tilbud til barna – det må være det overordnede, uansett.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Øyvind Håbrekke.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:36:22]: Den norske velferdsmodellen består i at det er de ideelle aktørene som har utviklet og startet velferdsordningene der kommune og stat har kommet i ettertid, og de har levd side om side. Det er den norske modellen som nå er truet, gjennom at de ideelle trues av nedleggelse på grunn av de rammevilkårene de har. Jeg er glad for at statsministeren er så tydelig på at det har en egenverdi å ha ideelle aktører i det norske velferdssamfunnet, men det er en realitet at faktisk også de institusjonene som vinner anbudskonkurranser, likevel må legges ned på grunn av for lavt belegg. Så sier Arbeiderpartiets landsmøte i to av sine resolusjoner at disse vilkårene må forbedres, og regjeringen bes om å legge fram en vurdering av hvordan man kan få bedre vilkår. Og som forrige spørrer sa, så har jo flertallet på Stortinget bedt om det samme.

Så spørsmålet blir: Når får Stortinget den vurderingen, og får vi en sak i revurdert nasjonalbudsjett som gjør at vi får bedret vilkårene?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:37:33]: For det første har vi gjort ting som bedrer vilkårene for ideelle og frivillige organisasjoner, og vi vil gjøre flere ting. Jeg vet at flere departementer, bl.a. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, nå jobber med flere tiltak, og det er bra. De vil bli lagt fram så raskt de er klare, jeg vet ikke akkurat når det skjer.

Det jeg prøver å understreke, er at det er mange grunner til at noen avtaler, anbud, ikke forlenges. En grunn er f.eks. at vi nå har bestemt oss for å bruke mer fosterhjem. Da er det en del av de gamle institusjonene som ikke lenger har noe å gjøre, simpelthen fordi barna ikke skal være på institusjon, de skal være i fosterhjem. Da må vi nedlegge noen av de institusjonene. Det kan være smertefullt, men vi kan ikke la hensynet til institusjonene være viktigere enn barna. Så når vi sier ja til å overføre barna fra institusjon til fosterhjem, blir det mindre behov for institusjoner, og det er ofte et problem.

Et annet eksempel er geografisk omfordeling, at vi gjør ting andre steder i landet. Da nedlegger vi et sted og begynner et annet sted. Det kan også være smertefullt. Så

det er veldig mange ulike grunner til at noen institusjoner nedlegges.

Presidenten: Solveig Horne – til oppfølgings-spørsmål.

Solveig Horne (FrP) [10:38:47]: Nærmere 200 barn står i kø for fosterhjem. Regjeringen legger ned institusjoner uten å ha et reelt tilbud på plass. Igjen ser vi at denne regjeringens aversjon mot private aktører står sterkere og rammer barn som trenger hjelp.

Statsråd Lysbakken sto i salen i forrige uke og snakket om kvalitet og kvalitet på inn- og utpust – kvalitet i et tilbud som skal gis til de ungene som trenger det. For Fremskrittspartiet er barna viktigere enn systemet. Fremskrittspartiet mener at de private aktørene leverer like god kvalitet som de andre aktørene. Mangfold og kvalitet må være hovedfokuset, og en må ønske at alle aktører må likestilles.

Statsministeren sa selv nå at han favoriserer ideelle aktører foran private aktører. Hvor ble det av kvaliteten og mangfoldet? Da blir mitt spørsmål til statsministeren: Mener statsministeren at de 200 barna som står i kø for fosterhjem, har tid til å vente på at regjeringen skal se om de ideelle aktørene har nok kapasitet?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:39:52]: For det første er jeg veldig for private aktører på mange områder, også når det gjelder f.eks. fosterhjem. Vi er helt avhengig av dem.

For det andre tror jeg vi noen ganger snakker litt forbi hverandre. Når vi sier private, mener vi kanskje to forskjellige ting. Det ene vi kan mene, er private ideelle organisasjoner – de er i hvert fall ikke kommunale, de er private ideelle. Det andre vi kan mene, er private kommersielle. Som jeg har sagt flere ganger, mener jeg at begge deler er viktig, men jeg mener at private ideelle ofte har en egenverdi. Derfor har vi et regelverk som gjør at vi noen ganger kan forbeholde anbudskonkurranser for dem. Det gjør vi nå når det gjelder fosterhjem. Men så har vi sagt at hvis det ikke fyller godt nok opp med god nok kvalitet, vel, da inviterer vi også inn de kommersielle. De private og kommersielle fosterhjemmene utgjør i dag noe sånt som 80 pst. av tilbudet vi i dag kjøper, slik at det er jo ingen tvil om at denne regjeringen bruker både ideelle og kommersielle når det gjelder fosterhjem, fordi vi trenger begge deler for å gi et godt nok tilbud til barna, og det er barna som hele tiden er det avgjørende.

Presidenten: Olemic Thommessen – til oppfølgings-spørsmål.

Olemic Thommessen (H) [10:41:01]: Så lenge regjeringen legger opp til en rangering av tilbudene, vil dette ende opp i en systemdebatt. Det er synd, fordi dette dreier seg om et område der barnet, brukeren eller pasienten må stå i sentrum, og der politikken må bygges ut fra brukers behov. Statsministeren har så vidt vært inne på det, og det er et perspektiv der som jeg ønsker å løfte frem som

handler om brukernes mulighet til å velge, brukernes mulighet til å finne frem det tilbudet som oppleves som best for dem selv.

Innenfor sykehusene synes vi det er uproblematisk. Vi har fritt sykehusvalg – i alle fall så fritt som vi får det til, og har det som en målsetting. Men innenfor behandling, der hvor det er større forskjeller i tilbudene, der har vi plutselig mye mer målstyring når det gjelder hvor brukeren er tvunget til å gå. En som skulle på en barneverns-institusjon og ønsket seg en liten institusjon (presidenten klubber) der rus ikke var en problemstilling, fikk f.eks. ikke det.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:42:08]: For det første er jeg kraftig tilhenger av valgfrihet. Derfor har Arbeiderpartiet gjennom mange år gjennomført valgfrihet. Det var Arbeiderpartiet som startet arbeidet med å innføre fritt sykehusvalg. Det var min forrige regjering som innførte fastlegereformen, der man fritt kan velge fastlege. Det var Gerhardsen, arbeiderparti- og SV-byrådet her i Oslo, som innførte fritt sykehjemvalg i Oslo. Reell valgfrihet med hensyn til barnehager kom først da det var full barnehagedekning. Det viser kanskje at det viktigste bidrag til valgfrihet er å få på plass nok plasser, slik at du kan velge å få barnehageplass eller hva du ellers måtte ønske å ha. Så valgfrihet er jeg for. Å satse på fellesskapet betyr mer valgfrihet, og vi har innført det på en lang rekke områder – dette er punkt 1.

Punkt 2 er at jeg merker meg nå at det er en veldig interessant debatt her, hvor jeg er mye mer enig med Kristelig Folkeparti enn med Høyre og Fremskrittspartiet. Kristelig Folkeparti og regjeringen er enige om at vi skal prøve å legge til rette for ideelle. Vi er for private ideelle og prøver å legge til rette for dem. Vi diskuterer hvordan vi skal få det til. Der er Kristelig Folkeparti og regjeringen enige. Høyre og Fremskrittspartiet mener at vi ikke skal legge til rette for de ideelle, men ha full anbudsrunde med kommersielle og ideelle side om side.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:43:30]: I januar 2008 var Venstre, Høyre og Kristelig Folkeparti med på å presse fram et ganske ambisiøst klimaforlik her i denne salen, som gikk ut på at man i 2020 skulle kutte utslippene med 30 pst. To tredjedeler av det skulle skje innenlands. Det har statsministeren bekreftet flere ganger overfor meg. Problemet er at nå har det gått tre og et halvt år, og ingen ting har skjedd. Vi går faktisk i feil retning.

For det første: Vi ser gasskraft både på Mongstad og Kårstø i dag gå for full musikk uten rensing, der de både slipper ut CO₂ og slipper å betale for disse utslippene. I budsjettet for 2011 var det bråbrems for klimaforskninga, og vi har sett at klimameldinga er blitt utsatt. Det eneste som virkelig har virket på klimautslippene, er finanskrisen. Den vil jeg verken gi statsministeren skylda for eller si at det er et nasjonalt tiltak.

Statsministeren holdt en fantastisk klimatale for sitt landsmøte i 2007. På landsmøtet i år ble verken ordet

«klima» eller ordet «miljø» nevnt én gang. Han brukte ikke et sekund på vår tids store utfordring. Venstre er bekymret både for den labre interessen og sendrettheten i regjeringa. Det jeg spør statsministeren om i dag, er: Kan statsministeren bekrefte at klimameldinga kommer til høsten? Kan han bekrefte at man ikke svekker mål og tidsplan i forhold til klimaforliket? Og er han fortsatt enig i at om lag to tredjedeler av kuttene bør gjøres innenlands?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:45:16]: Jeg bekrefter at vi står ved klimaforliket, og en del av det klimaforliket er nettopp at vi skal følge det opp, legge fram nye meldinger og hele tiden evaluere, vurdere både mål og virkemidler. Så en del av klimaforliket er at vi løpende vurderer mål og virkemidler. Det må vi gjøre fordi det her er stor usikkerhet om teknologi, om økonomi, om kostnader og hele rammeverket rundt klimapolitikken. Derfor er det lurt å utvikle politikken undervegs.

Det vi har varslet, er at meldingen skal komme til høsten. Det er klart det er viktig når meldingen kommer, men det aller viktigste er hva som faktisk gjøres. Og det har altså vært en formidabel økning når det gjelder satsing på f.eks. kollektivtransport, jernbane. Det har vært en formidabel økning når det gjelder satsing på fornybar energi. Etter alt å dømme vil Norge og Sverige – Norden – nå få et stort overskudd av fornybar energi og eksportere store mengder fornybar energi, fordi vi bl.a. satser så massivt på grønne sertifikater, som gjør at vi da – i hvert fall i normalår – kommer til å selge betydelige mengder kraft til utlandet, som forhåpentligvis fører til lavere utslipp der, noe jeg er for.

Så har vi også trappet kraftig opp klimaforskningen. Men i tillegg til det vi gjør nasjonalt, gjør Norge mye internasjonalt gjennom f.eks. den satsingen vi har på skog, der vi får de store reduksjonene. Det spiller ingen rolle for klimaet hvor kuttene skjer. Det er grunnen til at vi mener det er viktig at vi gjør mye hjemme, men at de største bidragene til utslippskutt gjør vi gjennom det vi gjør ute, ikke minst gjennom EUs kvotesystem og gjennom det vi gjør bl.a. når det gjelder skogsatsingen.

Trine Skei Grande (V) [10:47:15]: Jeg ble egentlig ikke veldig beroliget av statsministerens svar.

I Soria Moria står det at Norge skal være et foregangsland innenfor klima og miljø. I Aftenposten denne uken var det et oppslag med statssekretær Lund, som uttalte: «Det betyr lite hva Norge gjør alene.» Vi i Venstre er engstelige for at Lunds uttalelse er en «forsøkskanin» når det gjelder det som kommer i høstens melding, og at man der trapper ned på innenlandske tiltak.

Før var det sånn at statsministeren var for at vi også har et moralsk ansvar og ikke bare gulpet opp igjen et gammelt Høyre-slagord om mer igjen for pengene, uten at moral og de delene av dette faktisk blir tatt med. Men i dag går statsministeren bare for «mer igjen for pengene» når det gjelder klimapolitikken, må jeg påpeke. Det som vi er engstelige for, er at Lund her blir «prøvekanin» for en tilnærming der det heter at Norge ikke trenger å gjøre noe, for alt kan gjøres utenlands.

Statsminister Jens Stoltenberg [10:48:23]: Det er viktig å gjøre ting både i Norge og i utlandet. Det er faktisk også viktig å gjøre de billigste tiltakene og de som gir størst effekt først, fordi klimaproblemet er så enormt. Det angår alle land, og det angår alle sektorer, og det er veldig, veldig krevende å få store nok utslippskutt. Da er det veldig viktig at verden setter inn innsatsen der vi får de største kuttene raskest. Det er jo ikke slik at god klimapolitikk er den politikken som plager oss mest. God klimapolitikk er den politikken som gir størst kutt, og da må vi sette inn innsatsen der vi får de største kuttene. Det er jo grunnen til at Stortinget i klimaforliket bygger opp under EUs kvotesystem. Det er absolutt – uten sammenligning – det mest kraftfulle virkemidlet for å få ned utslippene i Europa. Der setter vi et tak på utslippene, og så må bedriftene bare innordne seg det taket. Så er det slik at de bedriftene som kan kutte billig, selger kvoter til bedrifter som har dyre kuttkostnader. Da får vi større og billigere kutt og en kraftig teknologiutvikling. Det er veldig bra.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgings spørsmål – først Borghild Tenden.

Borghild Tenden (V) [10:49:37]: Statsministeren skryter av jernbanesatsingen, og det er det grunn til å gjøre. Det er det tverrpolitisk enighet om her på Stortinget, og vi må bare fortsette den offensive satsingen fremover. I tillegg må vi få ned bilbruken, spesielt i og rundt de store byene våre. Dette har vært en fanesak for Venstre både i regjering og nå utenfor regjering. Nå merket jeg meg at på Arbeiderpartiets landsmøte hadde man et godt vedtak om kollektivtrafikk, og jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet kommer etter.

Mitt spørsmål til statsministeren blir: Betyr dette at vi fra nå av kan se en mye mer offensiv satsing på kollektivtrafikk spesielt, og dyre bybaneløsninger, som er en kjempeutfordring i de store byene våre, og kan vi merke dette allerede i statsbudsjettet for 2012?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:50:34]: Det er veldig viktig å satse på kollektivtransport, og det er viktig av flere grunner. Det er viktig fordi det bidrar til å bedre framkommeligheten. Vi kan ikke alle kjøre bil, da blir det for mye køer, og ingen av oss kommer fram. Det er viktig av hensyn til trafikksikkerhet og viktig av hensyn til miljø. Derfor har denne regjeringen omtrent doblet jernbaneinvesteringene. Vi har økt satsingen på jernbane kraftig, som er et viktig kollektivtransporttilbud, spesielt rundt mange av de store byene. Vi har økt belønningsordningen når det gjelder kollektivtransport i store byer, og vi har generelt sett styrket kommunenes og fylkenes økonomi, slik at de kan satse mer på kollektivtransport. Vi er villig til å gå lenger i å styrke disse ordningene, se på hva vi kan gjøre for å styrke kollektivtransporten ytterligere, bl.a. legge til rette for bybaner. Hva slags virkemidler vi skal sette inn, får jeg komme tilbake til, men mer penger trengs inn i potten. Jeg kan ikke si for mye om statsbudsjettet for 2012.

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen – til oppfølgings spørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:51:42]: Jeg blir veldig glad når jeg hører statsministeren understreke at vi må sette inn tiltak der vi får største nytte. Det er jeg helt enig i. Dessverre har regjeringen ført en politikk som ikke innebærer det prinsippet i praksis.

I spørretimen 16. februar tok jeg opp et spørsmål om Alcoa, som ønsker å bygge et gassbasert aluminiumsverk i Norge. Hydro, som er delvis statseid, får lov til å gjøre det i Qatar med regjeringens velsignelse, men Alcoa får ikke lov til å gjøre det i Norge fordi det vil slippe ut CO₂. CO₂-renseteknologien er jo, som regjeringen vet, ikke helt klar ennå.

I den nevnte Aftenposten-artikkelen sier regjeringens fremste klimatalsmann i Finansdepartementet, Kjetil Lund, at vi må ikke innføre tiltak som bare gjør at bedrifter flytter utenlands. Han argumenterer altså mot den politikken som regjeringen er for. Da er spørsmålet: Hvordan sikrer regjeringen at vi gjør tiltak der de er mest fornuf-tige, når en samtidig nekter ny industri å etablere seg i Norge og bruke norsk gass på hjemmebane?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:52:52]: Det viktigste vi gjør, er nettopp å bruke økonomiske virkemidler, som f.eks. å være en del av EUs kvotehandelssystem. Det sikrer at bedriftene får mulighet til å redusere utslippene ved å selge kvoter, mens de som har dyre utslippskutt, må kjøpe kvoter. Så blir de alle opptatt av å redusere sine kostnader, enten ved å kunne selge kvoter, eller ved å kunne slippe å bruke penger på å kjøpe kvoter. Det er ingen tvil om at klimakvotesystemet i EU, som vi er en del av, er det mest kraftfulle virkemiddelet for å få ned utslipp.

Når det gjelder aluminiumsverk, gasskraftverk, osv., er det jo ikke slik at jeg sitter og saksbehandler det i Stortinget. Folk som ønsker det, må søke – og forholde seg til de retningslinjer regjeringen har trukket opp.

Ellers er det en utfordring for meg å forholde meg til Fremskrittspartiet, fordi de har sagt at de skal sitte i regjering med Høyre, som ønsker større kutt i Norge enn det klimaforliket legger opp til. Klimaforliket legger opp til omtrent 15 mill. tonn reduksjon i Norge. Høyre var for å kutte over 20 mill. tonn i Norge. Da er det plass til veldig få nye anlegg i Norge nå.

Presidenten: Nikolai Astrup – til oppfølgings spørsmål.

Nikolai Astrup (H) [10:54:09]: Vi måtte gå høyt på banen for å få trukket regjeringen i riktig retning. Det eneste partiet som var fornøyd med den klimameldingen regjeringen la frem, var jo Fremskrittspartiet. Så jeg forstår at statsministeren og Fremskrittspartiet her er rørende enige.

Det som bekymrer Høyre, er at det ut fra fremdriften ikke ser ut til at målene i klimaforliket vil kunne nås. Vi har hatt fire tapte år i norsk klimaarbeid. Den lille fremdrift vi kan spore, skyldes – som statsministeren peker

på – politikk som er utformet i EU, og ikke av den norske regjeringen. Regjeringens klimamelding kommer først til høsten. Den skal da behandles i Stortinget i 2012. Så får den budsjettvirkning fra 2013. Da har vi syv år igjen på å nå de klimamålene som er i klimaforliket. Spørsmålet til statsministeren er: Står han ved ikke bare målet om å kutte utslippene med 20 pst. hjemme, men også målet om å gjøre det innen 2020?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:55:12]: Jeg står ved målene slik de er formulert i klimaforliket og i klimameldingen, det gjør jeg. Så får vi legge fram en ny melding og så diskutere om vi skal justere virkemidler, se på måten vi gjennomfører det på. At vi skal ha en løpende evaluering, vurdering, av hvordan vi følger opp klimapolitikken her i landet, er en del av klimaforliket. Hvis vi hadde hatt alle svar i 2007, hadde vi ikke trengt nye stortingsmeldinger og nye vurderinger av dette.

Men det er jo ikke slik at det er antall meldinger som avgjør. Det som avgjør, er hva vi faktisk gjør. Vi har altså hatt en kraftig økning i satsingen på kollektivtransport. Vi har innført EUs kvotesystem, som bidrar til kraftige reduksjoner – omtrent halvparten av Norges utslipp vil være en del av kvotesystemet til EU. Vi har gjort mye for å utvikle mer miljøvennlig teknologi. Så har vi fulgt opp klimaforliket når det gjelder innføring av grønne sertifikater. Det vil føre til betydelig kraftproduksjon i Norge og Sverige, sannsynligvis så mye at vi må eksportere mye kraft.

Presidenten: Line Henriette Hemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hemdal (KrF) [10:56:24]: Det er bra at statsministeren står ved klimaforliket, som han sa til representanten Trine Skei Grande, når det gjelder både målsetting, tidsplan og det at om lag to tredjedeler av utslippsreduksjonene skal skje her i landet.

Vi har en faglig plukklister, Klimakur, over 160 nasjonale tiltak. 30 av disse tiltakene er samfunnsøkonomisk lønnsomme, dvs. at Norge AS tjener penger på å innføre dem. Og det vil gi en reduksjon på 30 mill. tonn CO₂-ekvivalenter.

Vi vet at statsministeren tror på kvotesystemet. Hvis vi legger en framtidig kvotepris på 350 kr per tonn til grunn, kan vi innføre tiltak som vil redusere med 3 mill. tonn i tillegg. Da har vi nådd halvparten av det klimaforliket hadde som mål. Det er billig. Det er lønnsomt.

Statsministeren har sagt at det viktigste er hva vi gjør, og ikke når. Mitt spørsmål er: Når vil disse tiltakene komme?

Statsminister Jens Stoltenberg [10:57:30]: Vel, mange av tiltakene har allerede kommet, eller er i ferd med å bli innført. Enten det er kollektivsatsing, satsing på fornybar energi, nye byggeforskrifter som stiller veldig strenge krav til energibruk i bygg/boliger, mer satsing på klimaforskning eller mer satsing på miljøteknologi, så er alt dette tiltak som er i gang, iverksatt eller er nær forestående, og som trappes opp. Så vi er i gang med mange tiltak.

Når det gjelder Klimakur, har vi hatt noe vurdering av den i forbindelse med nasjonalbudsjettet til høsten. Vi vil komme med en grundigere vurdering av disse tiltakene i stortingsmeldingen, men jeg er nok redd for at hovedbildet der er at kostnadene ved utslippskutt i Norge er vesentlig høyere enn det som ble lagt til grunn i den tiltakspakken som Klif la fram før den forrige klimameldingen. Det viser jo bare at det er en utfordrende ting å få store nok kutt i Norge. Det viser også at det er stor usikkerhet med hensyn til økonomisk utvikling, f.eks. finanskrisen, som påvirker utslippskuttene mye.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål, som også blir dagens siste.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:58:45]: Rød-grønne politikere fremstiller gjerne private leverandører av helse- og omsorgstjenester som kyniske profittjegere. Så tegnes det samtidig et glansbilde av det offentlige. Vi kan av og til få inntrykk av at det er gratis å bo på et offentlig sykehjem, men vi vet at selv en minstepensjonist må betale rundt 80 pst. av minstepensjonen sin til det offentlige og sitter igjen med rundt 2 000 kr til klær, fotpleie og presanger til barnebarn.

Hele ni helseministere, de fleste fra Arbeiderpartiet, har lovet enerom til alle som ønsker det. Men fortsatt er det 2 500 personer som mot sin vilje er stuet sammen med fremmede personer. De kjemper da om plass til familieportretter og noen få personlige eiendeler fra to ulike levde liv. Dette er en vesentlig reduksjon i kvaliteten på tilbudet. Allikevel krever kommunen fortsatt full egenbetaling fra begge personene.

Fremskrittspartiet og Høyre har gått inn for en halvering av egenbetalingen for dem som bor på dobbeltrom mot sin vilje. Synes statsministeren at det kan være en god løsning, en løsning som kan bidra til å få slutt på denne uverdige dobbeltromsproblematikken, siden ingen av de tiltakene som hans egne ministre har kommet med, har virket?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:00:06]: Det aller viktigste er å bygge flere omsorgsboliger og sykehjemsplasser, og i tillegg til det – det er veldig viktig – å satse på hjemmebaserte tjenester.

Når det gjelder mangelen på sykehjemsplasser, er det to svar på det. Det ene er å bygge flere sykehjemsplasser. Det andre er faktisk å styrke de hjemmebaserte tjenestene, for vi vet at veldig mange mennesker ønsker å bo hjemme lenger. Og får vi mer hjemmehjelp, mer hjemmesykepleie, er det dobbelt bra: Flere kan bo hjemme lenger, og vi reduserer presset på sykehjemmene. Vi gjør begge deler og ligger veldig godt an når det gjelder å oppfylle våre målsettinger om flere årsverk i pleie og omsorg, bl.a. for å kunne lette presset på sykehjem og fordi det er mangel på sykehjemsplasser.

Så er det slik at vi bygger ut mange nye sykehjem og omsorgsboliger – også det stort sett i tråd med de planer vi har lagt fram – og bidrar til også å øke antallet enerom.

Når det gjelder spørsmålet om egenbetaling, er det et

makstak i dag. Jeg husker ikke den nøyaktige prosenten, men det er en prosentandel av inntekt. Så det er et makstak i dag. Kommunene står fritt til å sette lavere egenbetaling enn det, og kommunene står også selvsagt fritt til å sette lavere egenbetaling dersom noen bor på dobbeltrom mot sitt ønske.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [11:01:26]: Jeg konstaterer at den uverdige dobbeltromproblematikken ikke finner sin løsning med denne regjeringen.

Men når vi er inne på det med egenbetalingen: Fremskrittspartiet fikk i 1989 gjennomslag for et bunnfradrag på 6 600 kr, og siden det har vi hatt en vesentlig prisstigning, men det har ikke vært noen endring i bunnfradraget. Det fotpleie, f.eks., kostet i 1989, får du knapt stelt fire tær for i dag.

Vil statsministeren være med på å øke bunnfradraget i egenbetalingsgrunnlaget, slik at gamle syke og pleietrengende kan ha noe mer igjen til sitt personlige forbruk og vi unngår at sykehjem framstår som et moderne fattighus?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:02:07]: Det er altså et makstak i dag. Det er, som representanten sier, et fribeløp, et grunnbeløp, du kan trekke fra. Jeg vet ikke når det sist ble justert, men det er av den type satser som selvsagt kan justeres. Jeg tør ikke stå her og nå å love at det vil bli det, men det er selvsagt ett tema som vi kan se på.

Presidenten: Det er anmodet om og blir gitt anledning til tre oppfølgingsspørsmål – først Per Arne Olsen.

Per Arne Olsen (FrP) [11:02:40]: Jeg håper i det minste at statsministeren kan være enig i at det er uverdige for de menneskene som blir stuet sammen på dobbeltrom mot sin vilje, å måtte dele rom i livets siste fase med mennesker de ikke kjenner, og kjempe, som Jæger Gåsvatn sa, om noen få centimeter for å få hengt opp sine familiebilder, og at dette er forhold som man ikke kan være bekjent av i Norge.

Det er ikke slik, dessverre, at det bare er disse 2 500 som er ufrivillig stuet sammen på dobbeltrom. I Trondheim, i det rød-grønne utstillingsvinduet, har ordføreren innført et nytt begrep som heter «fortetning». Der ber man altså om penger fra staten for å bygge enkeltrom, for deretter å stue dem sammen på enkeltrom, og så kaller man det fortetningsrom istedenfor.

Er statsministeren fornøyd med at man har skapt et nytt begrep i norsk politikk?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:03:39]: Jeg er bare fornøyd når vi fullt ut når målet om at alle skal ha en verdig boform, og at de som ønsker det, skal få enerom. Igjen er dette et område der det er gjort store framskritt i løpet av de senere årene. Eneromsdekningen er vesentlig høyere enn den har vært tidligere, og vi har kommet veldig langt. Det er det all grunn til å glede seg over.

Så vet jeg at det er en mager trøst for dem som fortsatt opplever at de ikke får enerom når de ønsker det, og det er jo nettopp grunnen til at vi har økt tilskuddene til utbyg-

ging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger med 40 pst. Det skjedde fra nyttår, nettopp for å få en ytterligere stimulans når det gjelder utbygging av sykehjem og omsorgsboliger, slik at vi skal kunne gjøre noe med det problemet det er at noen fortsatt bor på dobbeltrom når de ønsker å bo på enerom.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [11:04:38]: Det er faktisk slik at de foreløpige KOSTRA-tallene viser at eneromsdekningen det siste året har gått ned. Det som er tilfellet, er at det fortsatt bor over 2 500 eldre på dobbeltrom i sykehjem, og arbeiderpartistyrte Trondheim er verstingen blant bykommunene. I tillegg til at de har 121 dobbeltrom, har de innført disse såkalte fortetningsrommene, der de tvinger eldre – mot sin vilje – til å bo to personer på et rom som er beregnet for én person.

En som bor på sykehjem i Trondheim, betaler i dag i gjennomsnitt 115 000 kr i året i egenandel for å bo på sykehjem. Mener statsministeren at det er rimelig at en når en mot sin vilje blir tvunget til å bo sammen med et vilt fremmed menneske, skal betale samme egenandel som en person i f.eks. Bærum kommune, som garantert får enerom på sykehjem?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:05:37]: Hovedbildet er at vi har fått et vesentlig bedre tilbud, men det er ikke godt nok. Det er også grunnen til at vi har trappet kraftig opp og senest nå fra årsskiftet økte tilskuddene til utbygging av sykehjemsplasser – jeg mener det er rundt 900 000 kr per sykehjemsplass, 40 pst. økning. Når vi øker det øremerkede statlige tilskuddet til sykehjemsplasser så mye som vi gjør, er det jo nettopp i erkjennelsen av at vi ser at utbyggingen må skje enda raskere både for å dekke et økende behov og for å gjøre det som gjenstår når det gjelder ønske om enerom. Ulike kommuner med ulik politisk farge sliter med å få enerom til alle, og det er også grunnen til at vi øker støtten til alle kommuner når det gjelder enerom.

Presidenten: Laila Dāvøy – til siste oppfølgingsspørsmål.

Laila Dāvøy (KrF) [11:06:35]: Jeg vet ikke hvilke rapporter statsministeren har lest de siste ukene, men i alle fall har jeg lest en Fafø-rapport fra april i år, som sier at tjenestetilbudet til eldre over 80 år er redusert, og at veksten i antall nye årsverk i all hovedsak har tilfalt de nye unge brukerne. Og svært mange får ikke den hjelpen de trenger. Det er stor mangel på sykehjemsplasser spesielt, og det er kommuner som har for liten kapasitet og for lav kompetanse til å gi de sykeste et verdig og godt tilbud. Verdighetsgarantien brytes hver eneste dag enkelte steder i landet – ikke overalt; det finnes også gode eksempler. Men bildet er at det går den gale veien.

Det at Fremskrittspartiet kommer med forslag og setter dette på dagsordenen, synes jeg er flott. Men er det ikke litt pinlig for statsministeren at det rett og slett går den

gale veien, og at vi som opposisjon må finne på kreative løsninger for å søke å rette opp i dette?

Statsminister Jens Stoltenberg [11:07:42]: Jeg har ikke lest den Fafo-rapporten, men regjeringen har jo selv redegjort for at den kraftige økningen vi har hatt i antall årsverk i pleie og omsorg, også i stor grad har bidratt til å bedre tilbudet til dem som kalles unge brukere, altså folk under 67 år. Det kan være multifunksjonshemmede, det kan være trafikkskadde, det kan være andre som trenger hjelp. Det er bra at vi har fått flere årsverk i pleie og omsorg – vesentlig flere enn tidligere, en kraftigere økning. Det er bra.

Men igjen: Det er ikke slik at selv om vi har hatt en kraftig økning i antall årsverk, er vi i mål. Vi er glade for at vi har en økning, men vi ser at vi må ha mer. Det er jo nettopp grunnen til både at vi har økt de øremerkede tilskuddene, og at vi har økt kommunenes inntekter betydelig, slik at de kan ansette flere. Det er en vesentlig sterkere utbygging av dette nå enn under den forrige regjeringen.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er omme.

Sak n r. 2 [11:08:47]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det er én endring i den oppsatte spørsmålsslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

Den foreslåtte endringen i dagens spørretime foreslås godkjent.

– Det anses vedtatt.

Endringen var som følger:

Spørsmål 8, fra representanten Bjørn Lødemel til olje- og energiministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra finansministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 2, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 1

Torgeir Trældal (FrP) [11:09:12]: «I Nordland fylke sier de nei til gjesteevgaranti for elever. Dette er elever som ønsker å gå på videregående skoler som kan tilby idrettslinjer som ikke Nordland har. Det er her snakk om søknader til tilbud som er etablert ved ordinære videregående skoler. Dette fører til at elever i Nordland fylke ikke får samme tilbud som ellers i landet.

Hva mener statsråden om behandlingen Nordland fylke gir sine skoleelever, og vil statsråden gripe inn slik at fylkeskommunen stiller gjesteevgaranti?»

A k h t a r C h a u d h r y hadde her overtatt her presidentplassen.

Statsråd Kristin Halvorsen [11:09:53]: Ungdom som har gjennomgått grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har lovfestet rett til tre års videregående opplæring. Denne retten gjelder i utgangspunktet det fylket hvor man er bostedsregistrert ved søknadsfristens utløp.

Ungdom som søker Vg1, skal oppgi tre alternative utdanningsprogram de ønsker, i prioritert rekkefølge. De har rett til plass på ett av disse programmene, men det er ikke rett til plass ved én bestemt skole.

Etter gjennomgått Vg1 har man rett til to års videregående opplæring innen et programområde som bygger på det utdanningsprogrammet man har valgt, men man har ikke rett til å få det programområdet man prioriterer. Hvilke programområder det gis tilbud om det andre og tredje året, er avhengig av tilbudet i fylket.

Fylkene skal altså i stor grad komme elevene i møte når det gjelder ønske om videregående opplæring, men de skal også ta hensyn til nasjonale mål og det behovet samfunnet har for videregående opplæring i alle utdanningsretninger.

Jeg vil også peke på ordningen med at noen tilbud i videregående opplæring er landslinjer eller landsdekkende tilbud. Dette er tilbud det bare er grunnlag for å ha i ett eller noen få fylker. Disse tilbudene har elevene rett til å søke uansett hvor i landet de bor, og søkere fra hele landet stilles likt ved inntak. Staten finansierer landslinjene, mens de landsdekkende tilbudene finansieres av fylkeskommunene.

Fylkeskommunene kan i tillegg velge å kjøpe plasser i andre fylker og/eller å selge plasser til andre fylker. Dette skjer i relativt stor grad, men omfanget av dette er opp til fylkeskommunene selv å bestemme. Det er også opp til fylkeskommunene selv å bli enige om gjesteevsgjøret i slike tilfeller.

Jeg synes det er svært positivt at fylkeskommunene på ulike måter samarbeider slik at elevene får et så godt og bredt tilbud som mulig. Jeg vil imidlertid ikke pålegge dem noen plikt til å stille gjesteevsgaranti utover de ordningene som eksisterer i dag.

Torgeir Trældal (FrP) [11:11:52]: Jeg vil takke for svaret. Det var vel slik som jeg hadde forventet.

Da vil jeg følge opp overfor ministeren. Det er rett som statsråden sier om hvordan regelverket er. Og at vi ikke kan gå inn og gripe inn i demokratiet i Nordland fylke, har jeg forståelse for. Men ser ikke statsråden at det blir en forskjellsbehandling slik som det er nå?

Kan statsråden være åpen for å lovfeste fritt skolevalg, slik at vi kan slippe å få forskjell på fylkene – noen fylker er dårlige, og noen fylker er bedre – slik at det blir likhet uansett hvor man bor i landet? Vil statsråden nå – forhåpentligvis – legge fram en ny lov som gjør at alle blir stilt likt, uansett bosted i Norge?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:12:44]: Jeg tror fritt skolevalg på tvers av fylkesgrenser over hele landet ville medført noen utfordringer som kunne være veldig krevende for fylkene å håndtere – f.eks. når det gjelder å planlegge kapasitet, og f.eks. i forhold til de elevene som, la oss si, bor i Oslo, men som bare kommer inn i Finnmark.

Man kan se uante problemstillinger knyttet til det. Derfor er det viktig at fylkene har en viss fleksibilitet. Jeg vet at veldig mange fylker samarbeider godt for å imøtekomme elevene så langt som mulig. Men jeg har ingen planer om å legge fram et lovforslag om fritt skolevalg uansett hvor man bor, og et felles karakterbestemt opptak for hele landet.

Torgeir Trældal (FrP) [11:13:34]: Da vil jeg utfordre på en litt mykere modell, siden man ikke vil ta alt i bruk.

Vi er jo en idrettsnasjon. Vi som er på Stortinget, og folk i resten av landet kan være stolte av det våre idrettsutøvere presterer over hele verden, i alle slags idretter.

Det problemet som jeg tar opp, gjelder idrettslinjer. Vil det være mulig for statsråden om ikke å se på det totale frislipp, så å lage ordninger for idrettslinjer, som ikke finnes i hvert fylke, som gjør at det blir lettere å søke seg bort for elever som bor i distriktene, slik at de har like muligheter til å nå opp i en idrettskarriere og gjøre en god jobb for nasjonen Norge?

Statsråd Kristin Halvorsen [11:14:26]: Jeg overskuer ikke hva slags andre utfordringer det vil gi. Jeg tror bare jeg har lyst til å komme med én oppfordring. Jeg vet at det er krevende for fylkene å sørge for at de har god bredde i tilbudet på videregående opplæring i sitt fylke. Og særlig for et fylke som Nordland, som er et desentralisert fylke, er det krevende både å prøve å imøtekomme ønsket om at elevene kan bo hjemme mens de går på videregående skole – det er ganske avgjørende for å fullføre og trives mens man går på skolen – og samtidig ha god bredde i tilbudene.

Jeg har ikke lyst til å gå lenger enn til å oppfordre fylkene til å samarbeide, slik at elevenes førstevalg så langt som mulig kan innfris. Men dette er et spørsmål som til syvende og sist må avgjøres lokalt.

Spørsmål 2

Gunnar Gundersen (H) [11:15:32]: Jeg vil gjerne rette et spørsmål til finansministeren:

«I spørretimen 30. mars innrømmet ikke statsråden fradrag for den del av lønn til utenlandske sesongarbeidere som ble utbetalt kontant. Dette er urimelig og skaper mange praktiske problemer. For å være fradragsberettiget må kontantdelen innberettes og oppgis til myndighetene. Høysesongen nærmer seg raskt, og kontanter er et lovlig betalingsmiddel i Norge.

Har statsråden kommet til den konklusjon at kontantdelen skal kunne utgiftsføres så lenge den er under lovens krav om 10 000 kr?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:16:09]: Som redegjort for i det svaret jeg ga 30. mars i år, har den vedtatte ordningen som formål å redusere bruken av kontante betalingsmidler. Grunnen til det er at vi mener det er viktig for å redusere flere typer økonomisk kriminalitet, ikke bare skatte- og avgiftsunndragelser. Ordningen har også et vi-

dere formål enn å gi ligningsmyndighetene kontroll med enkelte fradragposter, som f.eks. lønnsytelser.

Ordningen har sin bakgrunn i et forslag fra Skatteunndragelsesutvalget, NOU 2009:4 Tiltak mot skatteunndragelser. Et flertall i utvalget ville ha et mer omfattende forbud mot bruk av kontanter. Et mindretall mente at den ordningen som nå er vedtatt med fradragsnekt, var et tilstrekkelig tiltak for å begrense kontantbruken hos næringsdrivende. Ved den løsningen som nå er valgt, er kontanter fortsatt lovlig betalingsmiddel i Norge. I dette ligger det at betaleren fortsatt kan velge å foreta større oppgjør i kontanter, men med den konsekvens at fradragsretten går tapt. Dette ble det redegjort nærmere for i det lovforslaget som Stortinget sluttet seg til.

Det er utgangspunktet både i skatteloven og i merverdiavgiftsloven at det bare skal gis inntektsfradrag eller fradrag for inngående avgift når betalingen skjer via bank mv. Unntaket for betalinger mindre enn 10 000 kr gjelder bare når betalingen samlet ligger under beløpsgrensen. Hva som er å anse som en betaling ved anvendelsen av beløpsgrensen, er også presisert i loven. For lønnsytelser innebærer bestemmelsen at alle utbetalinger for samme år til én person anses som en samlet betaling ved anvendelsen av beløpsgrensen.

Dette er loven slik Stortinget har vedtatt den, og det er dette Skatteetaten nå forholder seg til ved oppfølgingen av ordningen. En løsning i tråd med det som representanten spør etter, må eventuelt skje ved endringer av de relevante bestemmelsene i skatteloven og merverdiavgiftsloven.

Som redegjort for i mitt svar 30. mars i år, ser jeg at ordningen kan innebære enkelte utfordringer, fordi fastlagte betalingsrutiner må legges om. Etter hvert som slike tilpasninger er gjennomført, tror jeg ordningen vil fungere greit for de fleste, også for arbeidsgivere i landbruket. Jeg vil imidlertid be Skattedirektoratet om framover å ha fokus på om ordningen innebærer praktiske hindringer på lønnsområdet som ikke kan kompenseres med forholdsvis enkle tiltak.

Gunnar Gundersen (H) [11:18:51]: Jeg takker for svaret. Det er godt at finansministeren vil be om at det følges opp.

Fradragsnekt er greit nok utover de 10 000 kr som Stortinget har bestemt, men dette er jo den kontantdelen som går til utlendinger som bl.a. må vente kanskje en måned på ID-kort, og som må vente på å få det praktiske gjennomført. Dermed er det for svært mange av dem helt nødvendig å få en liten kontantandel rett og slett for å overleve.

Dette dreier seg ikke bare om hvor mange det er, eller om hvor stort problemet er. Det er et prinsipp. Vi har fortsatt kontanter i Norge. Hvis finansministeren vil avvikle kontanter helt, bør han heller ta den diskusjonen enn å nekte at man får utgiftsført reelle utgifter. Det jeg får meldinger om i dag, er at nå utvikles det ordninger hvor man låner penger, så betaler man tilbake lån, og så tar man hele beløpet som overføring via bank. Det må være uheldig.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:19:56]: Jeg har ingen planer om å avvikle kontanter som lovlig betalingsmiddel.

Snarere har jeg i en helt annen sak, litt lenger nord i landet, sagt at kontanter er lovlig betalingsmiddel. Det betyr at folk både kan få sette penger inn i banken og ta penger ut i form av kontanter.

Så ser jeg at det kan dukke opp praktiske problemer, som representanten Gundersen her er inne på. Nå er jo loven vedtatt, og det betyr at for sesongen vi går inn i i år, må nok den loven vi nå har vedtatt, gjelde. Men jeg vil holde muligheten åpen for å kunne foreta justeringer dersom det skulle vise seg at det er uoverstigelige eller veldig vanskelige praktiske problemer. Men jeg legger til grunn at denne ordningen etter en viss innkjøring kommer til å fungere veldig bra. Jeg tar et lite forbehold hvis det skulle vise seg at det er helt spesielle problemer som vi ikke har tenkt på.

Gunnar Gundersen (H) [11:20:54]: Uoverstigelige problemer vil det neppe skape. I slike spørsmål finner man alltid løsninger, men spørsmålet er jo om de løsningene er heldige. Jeg noterer meg at Bondelaget påpeker at det snarere vil komme til å skape større problemer med svart arbeid enn mindre.

Saken litt lenger nord illustrerte jo at kontanter faktisk er nyttige, særlig for ideelle organisasjoner, og jeg skjønner at statsråden ikke vil ta den kampen. Vi har jo et mye strammere regelverk enn f.eks. EU – med 10 000 kr i forhold til 10 000 euro.

Jeg vil egentlig bare appellere til den sunne fornuft. Jeg tar med meg at statsråden i hvert fall vil se på dette foran neste års sesong, og da tenker jeg at vi får en endring av regelverket, slik at kontantdelen kan utgiftsføres.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:21:51]: Bare to korte merknader til slutt. For det første er jo dette en sak som har pågått en stund. Det har vært en utredning, slik at en har hatt rimelig bra tid til å tilpasse seg. Det er vel også slik at mange av dem som nå kommer fra utlandet og jobber f.eks. i landbruksnæringen, er folk som har et mer langvarig ansettelsesforhold – for å bruke det uttrykket. Jeg tror det hadde vært mulig å tilpasse seg på forhånd, men jeg skal følge med og anvende sunn fornuft dersom det viser seg at det blir praktiske problemer en må løse i denne saken.

Presidenten: Stortinget går nå til spørsmål 8.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Bjørn Lødemel til olje- og energiministeren, er overført til finansministeren som rette vedkommende.

Bjørn Lødemel (H) [11:22:42]: Eg har stilt følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«I Nationen 4. mai 2010 uttaler styreleiaren i Eidsdal kraft at dei blir skatta til konkurs, og grunnrenteskatten er ein av grunnane til det. Han må no plombere anlegget og redusere produksjonen for å tilpasse seg grensa for

grunnrenteskatt. Vi ser fleire liknande eksempel. På Småkraftdagane på Værnes lova statsråden å sjå på grunnrentespørsmålet. Høgre ønskjer å heve innslagspunktet for grunnrenteskatt til 10 MW for å nytte ut ressursane i vassdraget og investeringane som er gjorde.

Støttar statsråden dette?»

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:23:19]: Vannkraftproduksjon gir potensielt en særskilt høy avkastning, såkalt grunnrente. Det skyldes at produksjonen av vannkraft er basert på utnytting av en knapp naturressurs. En riktig utformet skatt på grunnrente vil således ikke påvirke kraftselskapers investeringsbeslutninger. Da vil et prosjekt som er lønnsomt før skatt, også bli lønnsomt etter skatt. Dette tilsier at en i størst mulig grad bør beskatte grunnrente før en benytter andre såkalte vridende skatter. Grunnrenteskatten på kraftanlegg er derfor i utgangspunktet en nøytral skatt som ikke skal påvirke investeringsbeslutninger.

I grunnrenteskattesystemet for kraftverk er det imidlertid en nedre grense på 5 500 kVA. Kraftverk under denne grensen betaler ikke grunnrenteskatt, men kraftverk over grensen betaler grunnrenteskatt for hele sin produksjon.

Grunnrenteskatten er ikke uavhengig av produksjon og inntekter, men fastsettes – dette blir litt teknisk – som en normert markedsverdi av det enkelte kraftverks produksjon i inntektsåret fratrukket driftsutgifter, konsesjonsavgift, eiendomsskatt og avskrivninger. I tillegg gis det fradrag for en friinntekt som skal hindre at risikofri avkastning blir ilagt grunnrenteskatt. Dersom friinntekten er større enn overskuddet, betales det ikke grunnrenteskatt. For kraftverk med marginal lønnsomhet vil grunnrenteskatten dermed ikke påvirke selskapets verdier etter skatt, og grunnrenteskatten vil dermed ikke hindre utbygging av lønnsomme kraftverk.

Det er riktig at den nedre grensen i grunnrenteskatten for kraftanlegg gir incentiver til å tilpasse ytelsen for å unngå grunnrenteskatt, ved at det bygges mindre verk enn det som kanskje er samfunnsøkonomisk optimalt.

Det har vært lansert ulike forslag. Heving av grensen vil ikke løse disse skattemotiverte tilpasningene. Tvert imot vil virkningene av slike tilpasninger bli forsterket siden en høyere grense vil føre til tilpasninger hos større kraftanlegg. Jeg støtter derfor ikke en heving av nedre grense i grunnrenteskatten på kraftanlegg.

Bunnfradrag har også vært nevnt som en mulighet for å avhjelpe de utfordringene som representanten spør om.

Så er det slik at konsesjonsmyndighetene skal foreta en avveining av de samlede fordeler og ulemper for samfunnet. Optimalisering av ressursutnyttelsen vil også inngå i en slik avveining.

For å unngå skattemotivert dimensjonering av kraftverk er faktisk det beste forslaget å oppheve den nedre grensen i grunnrenteskatten. Men det kunne på den andre siden ført til at småkraftverk som i dag ikke er omfattet av grunnrenteskatten, blir grunnrenteskattepliktige. Regjeringen har således ingen planer om å endre den eksisterende grensen på 5 500 kVA eller å innføre bunnfradrag.

Bjørn Lødemel (H) [11:26:28]: Eg takkar for svaret.

Dette spørsmålet blei stilt til olje- og energiministeren fordi han skapte forventningar då han var på Småkraftdagane på Værnes. Eg er glad for at finansministeren ville kome og svare på vegner av han, men håper han også vil ta med seg desse bekymringane tilbake igjen.

Så ser eg at det ikkje er samsvar mellom det finansministeren og olje- og energiministeren seier om konsekvensane ved at eit botnfrådrag får grunnrenteskatt. I Teknisk Ukeblad viser olje- og energiministeren til at oppsplitting av kraftverk i mindre delar vil bli vurdert i ei konsesjonshandsaming og dermed føre til at det ikkje blir konsesjon for eit kraftverk som er splitta opp på den måten. Talar ikkje også dette for at ein kan gjennomføre tiltak slik som Høgre har foreslege?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:27:18]: Grunnen til at finansministeren svarer, er jo at skatt er noe finansministeren er opptatt av.

Men for å kommentere det som spørderen var inne på til slutt her, er det jo slik at dersom et kraftverk tilpasses til nedre grense eller splittes opp i strid med det som vil være optimal ressursutnyttelse, vil konsesjonsmyndighetene kunne vurdere om det er grunnlag for å gi konsesjon etter vassdragslovgivningen. Det er imidlertid det enkelte kraftverk som er beregningsenhet for grunnrenteinntekten. Begrepet «kraftverk» er også nærmere presisert i skatteloven med tilhørende forskrift, herunder hva som skattemessig skal anses som ett eller flere kraftverk. Et vannkraftanlegg kan derfor i skattemessig forstand bestå av flere kraftverk, som hver for seg er beregningsenhet for grunnrenteskatt.

Det er et komplisert spørsmål. Det har vært lange diskusjoner, men vi har kommet til at det som nå er systemet, med en nedre grense, i grunnen er det beste som dette systemet kan frambringe p.t.

Bjørn Lødemel (H) [11:28:29]: Eg takkar for svaret.

Høgre ser på småkraftnæringa som pioner i næringsutvikling i distrikta. Dessverre har den raud-grøne regjeringa gjort svært lite for å leggje gode rammevilkår for denne næringa. Ordninga med grøne sertifikat var langt på veg ferdigforhandla då regjeringa overtok i 2005. Alle har sett løftbrotet når det gjeld overgangsordningar for grøne sertifikat.

Det er svært alvorleg når pionerane i småkraftnæringa seier at dei blir skatta i hel og må tilpasse produksjonen til eit skatteregime. Kva vil statsråden gjere for å betre rammevilkåra for småkraftnæringa?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:29:08]: Først en liten merknad som berører skattespørsmålet, og det er at enten det er grunnrenteskatt eller andre skattearter, så skaper det at man har et fribeløp eller en nedre grense, det man kaller terskelvirkninger, som er en krevende utfordring også i andre deler av skattesystemet. Så jeg er klar over at det som skjer her, kan skape en del utfordringer.

Når det gjelder det siste, er jo ordningen med grønne sertifikater det viktigste vi nå skal gjennomføre for også å

oppfordre til en bedre utnyttelse bl.a. av småkraftverk. Det vil gjenstå å se hvor stor virkningen blir, men jeg har store forhåpninger om at ordningen med grønne sertifikater er et godt svar på det spørsmålet representanten reiser.

Presidenten: Vi går tilbake til spørsmål 3.

Spørsmål 3

Harald T. Nesvik (FrP) [11:30:10]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til nærings- og handelsministeren:

«Den norske paviljongen på Disneys Epcot-senter i Florida har nesten vært uforandret siden den ble etablert for nærmere 25 år siden. Dette gjør at den nå fremstår som meget umoderne, og vi fremstilles som nasjon og folk på en måte som ikke er reell. Dette er en meget viktig utstillingsarena for norsk reiseliv, og elleve millioner besøker senteret hvert år. Det vil koste ca. 20 mill. kr å ruste opp paviljongen.

Vil statsråden sørge for at staten kan bidra med 5 mill. kr til dette arbeidet?»

Statsråd Trond Giske [11:31:02]: Norge har i dag verken eierskap eller ansvar for den norske paviljongen på Epcot-senteret. Den norske paviljongen ble solgt til Disney i 1992, og etter dette fortsatte Norge samarbeidet med Disney ved å støtte paviljongen med 200 000 dollar hvert år fram til 2002. Spørsmålet om videre økonomisk støtte til den norske Epcot-paviljongen var oppe igjen i 2006. Da støttet Innovasjon Norge og UD et forprosjekt, som hadde som formål å definere finansieringsbehovet for å få på plass en ny norgesprofileringsfilm, med sikte på at prosjektet i hovedsak skulle finansieres av norske næringslivsaktører med interesse i USA.

Finansieringsbehovet ble anslått til 18 mill. kr. Etter noen runder med private aktører ble konklusjonen den gang at det var behov for 12 mill. kr fra statlig hold, og etter samråd med ledende internasjonale filmprodusenter og med reiselivsnæringen, bl.a. gjennom reiselivets markedsstrategiske råd, ble det besluttet ikke å støtte prosjektet videre i 2007. Siden har Innovasjon Norge fått laget en ny norgesprofileringsfilm i digitalt HD-format til bruk i sitt markedsføringsarbeid utenlands. Denne filmen er tilbudt Disney til bruk i paviljongen vederlagsfritt. Dette er imidlertid avslått fordi Disney kun godtar egne filmproduksjoner eller produksjoner gjort av et fåtall sertifiserte filmprodusenter.

Per i dag finnes det ikke noe anslag for hvor mye en ny film som tilfredsstillter dagens Disney-krav til innspilling i digitalt HD-format, vil koste. I 2007 var anslaget 18 mill. kr uten kravet til innspilling i digitalt HD. Det er derfor grunn til å forvente at prosjektet vil ha en klart høyere kostnad i dag.

I nært samarbeid med norsk reiseliv og en egen markedsgruppe for USA gjør Innovasjon Norge krevende prioriteringer i valg av markedsføringsmetoder for å fremme Norge som reisemål i USA. I markedsgruppen er det enighet om at markedsføringsmidlene best benyttes gjen-

nom videreutvikling av nettbasert markedsføring i sosiale medier og på nettsiden visitnorway, gjennom tv- og radio-produksjoner og annet presserettet arbeid i Norge og USA, og ikke minst ved målrettet bearbeiding av turoperatører som selv reiser fra USA til Norge.

Vi behandler for tiden en søknad om statlige midler til en ny film og en generell utbedring av paviljongen, men har ennå ikke avklart det spørsmålet.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:33:25]: Jeg må si at overraskelsen er stor over svaret fra statsråden her, og ikke minst over kontrasten til svaret som tidligere minister Odd Eriksen ga Ulf Leirstein i brev av 24. april 2006, der han, til spørsmålet om Epcot-paviljongen og filmen, skriver følgende:

«Jeg er enig med representanten Leirstein i at det er viktig å benytte virkemidler i Norgesprofileringsarbeidet som viser et oppdatert og riktig bilde av Norge.»

Han ville igangsette et forprosjekt.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Vil ikke statsråden følge opp det som en tidligere næringsminister fra Arbeiderpartiet har sagt? Og videre: Ser ikke statsråden at det er viktig, på en arena der man har elleve millioner besøkende i et marked der Norge allerede er profilert, og bør være ytterligere profilert, at den filmen som presenteres, er oppdatert og framstiller Norge på korrekt måte?

Statsråd Trond Giske [11:34:34]: Det svaret som representanten viser til, var gitt midt under den forrige vurderingen som, i 2007, endte med en konklusjon om at man ikke ville gå inn.

Jeg har personlig hatt møte med folk blant interessentene her – Disney selv – som har argumentert sterkt for at vi burde lage en slik film. Det jeg reagerte på, er at de har veldig snevre rammer for en fri konkurranse og muligheten for å få ned prisen på en slik produksjon. Faktisk er budsjettet man snakker om, omtrent på størrelse med budsjettet for en norsk spillefilm, som jeg kjenner godt fra Kulturdepartementet. Det framstår for meg som en veldig dyr produksjon til en såpass begrenset plattform. Den filmen fra Innovasjon Norge som vi har tilbudt, burde dekke formålet. Vi må spørre: Får vi mer igjen for pengene ved å bruke dem her eller andre steder, for vi må bruke skattebetalernes penger på en best mulig måte?

Harald T. Nesvik (FrP) [11:35:40]: Jeg er helt enig i statsrådets utgangspunkt, at vi skal bruke skattebetalernes penger på en best mulig måte. Hvis man får med private aktører, som man gjorde sist gang dette ble etablert, i 1988, og vi tar utgangspunkt i 20 mill. kr, vil staten bidra med ca. 5 mill. kr – altså en fjerdedel. Til sammenlikning: På noen få dager i Berlin under Grüne Woche brukte Landbruks- og matdepartementet sammen med Innovasjon Norge 5,5 mill. kr på dagene under utstillingen. Da kan vi stille spørsmålet: Hvordan bruker vi best skattebetalernes penger? Dette gjelder markedsføring i et marked der vi kan få en betydelig turiststrøm til Norge. Faren er der faktisk også for å miste turister, og muligheten til å

profilere oss som nasjon kan også falle bort, for hvis man gjør alvor av å gjøre den om til en skandinavisk stand, mister vi litt av det vi har snakket om tidligere, nettopp at Norge må profilere seg selv som et reisemål. Ser ikke statsråden den vinklingen? Så håper vi også statsråden vil få fortgang i saken i departementet, nettopp med tanke på å kunne se på et bidrag til denne filmen.

Statsråd Trond Giske [11:36:54]: Det er to sider ved denne saken. Det ene er Norgesprofilering, som jeg tror vi er enige om at er viktig, og som UD har ansvaret for. Det er også UD som tidligere har stått for hoveddelen av statens bidrag til Epcot. Så er det reiselivssatsingen, og der er det slik at Innovasjon Norges prioriteringer i samarbeid med reiselivsnæringen er at vi bruker 5,5 mill. kr i året på total markedsføring i USA. Så selv med det bidraget på 5 mill. kr av kanskje 20 mill. kr ville det spist opp ett helt års markedsføringsbudsjett i USA.

Jeg er likevel villig til å se på det. Dette er interessant, særlig hvis det kan utløse ganske betydelige private midler som vi ellers ikke ville ha fått, til Norgesprofilering eller markedsføring i USA. Derfor har vi ikke konkludert med et nei til denne søknaden. Vi skal være i dialog med aktørene, se hva kostnadene kommer til å bli, se om det er en mulighet til å reise disse private pengene, og så se om dette er en god bruk av pengene for Norgesprofilering og for markedsføring inn mot reiselivet.

Spørsmål 4

Jon Georg Dale (FrP) [11:38:14]: «Sunnmørsposten skriv 3. mai at fagskulane i Møre og Romsdal har vekst i søkartala for komande studieår. Likevel er situasjonen at dersom fagskulane skal kunne utvide sitt tilbud, vil dette gå ut over det vidaregåande tilbodet i fylket. Det at staten ikkje finansierer dette tilbodet, medfører dermed at ein vert hengande etter med teknologisk utstyr innan desse utdanningane, men også at den vidaregåande opplæringa får mindre rammer i fylket.

Vil statsråden no syte for statleg fullfinansiering av fagskulane?»

Statsråd Tora Aasland [11:38:52]: Som kjent vedtok Stortinget i forbindelse med forvaltningsreformen å overføre finansieringsansvaret for fagskolene til fylkeskommunene fra og med 2010, altså i fjor. I tråd med dette ble imidlertid fagskoler som tidligere fikk tilskudd over Kunnskapsdepartementets budsjett, overført til fylkeskommunenes rammetilskudd gjennom Kommunal- og regionaldepartementets budsjett fra og med statsbudsjettet for 2010. Midler til fagskoler over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett ble som en overgangsordning ikke overført til fylkeskommunenes rammetilskudd, men beholdt som en særskilt tilskuddsordning forvaltet av Helsedirektoratet.

Gjennom statsbudsjettet for 2011 vedtok Stortinget å føre tilbake til Kunnskapsdepartementet bevilgningen til fagskolene som tidligere lå under kap. 6A i privatskole-

loven, for å sikre stabile rammer og videre drift av disse. Bakgrunnen var at dette er skoler med et nasjonalt nedslagsfelt som er økonomisk sårbare, og som slik sett skiller seg fra de tekniske og helse- og sosialfaglige fagskoletilbudene.

For de øvrige fagskolene er det fylkeskommunene som har ansvar for at det er godkjente fagskoletilbud i fylkene som tar hensyn til både lokale, regionale og nasjonale kompetansebehov. Prinsippene for fordeling av midler til fylkeskommunene knyttet til fagskoler, er ikke endret med overføringen til fylkeskommunenes rammer. Bevilgningene for ett år er basert på elevtallet to år tidligere, og det er fra Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet ikke reduserte rammer for fagskolene. Slik finansierer altså staten via fylkeskommunene fagskoleutdanningene.

Det er positivt at det også til fagskolene registreres økt søkning på linje med det vi ser i søkningen til universiteter og høyskoler. Økt søkning til både fagskoler og universiteter og høyskoler byr på en utfordring med hensyn til dimensjonering av tilbud. I dette må fylkeskommunene gjøre sine prioriteringer innenfor sine rammer når det gjelder hvordan de skal håndtere økt søkning til fagskolene.

Jeg har ansvar for å utvikle fagskolepolitikken og føre tilsyn med at fagskoleloven blir overholdt. Det er etablert en godkjenningsordning for nye fagskoletilbud i Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen – NOKUT. Det er opprettet et nytt nasjonalt fagskoleråd, og videre arbeides det med å etablere bedre statistikk og et system for konsultasjon mellom relevante aktører på fagskoleområdet.

Jeg ser likevel at det fortsatt er utfordringer knyttet til styring og utvikling av fagskolefeltet når tilskudd til fagskoleutdanning er lagt inn i rammetilskuddet til fylkeskommunene.

Forum for fagskoler, Voksenopplæringsforbundet, Norske Fag- og Friskolers Landsforbund og Norsk forbund for fjernundervisning og fleksibel utdanning uttrykker bekymring for at fylkeskommunene skal forvalte all fagskoleutdanning både de fylkeskommunale fagskolene de selv eier, og andre private fagskoletilbud.

Gitt dagens rammer knyttet til fagskoleutdanning, er prioritering av og mellom fagskoler imidlertid et spørsmål om budsjettprioritering i de enkelte fylkeskommunene. På nasjonalt nivå vil endring i finansiering og rammer knyttet til fagskolene være et budsjettspørsmål som må vurderes i regjeringens forslag til statsbudsjett og Stortingets påfølgende behandling.

Jon Georg Dale (FrP) [11:41:58]: Svaret frå statsråden viser kor meiningslaus denne finansieringsmodellen faktisk er. For det er jo slik at når regjeringa har valt ein oppfølgingsstrategi, t.d. innanfor den maritime utdanninga, med ei eintydig målsetjing om å auke rekrutteringa til dei maritime utdanningane, går søkjartalet følgeleg opp. Det var ei politisk målsetjing.

Likevel finansierer ein då utdanningsløpet basert på søkjartal to år tilbake i tid, og så vel ein ein strategi for å få opp søkjartalet medan ein underfinansierer det same utdanningsløpet. Det viser at ein ikkje evnar å styre fag-

skuletilbodet slik at vi faktisk greier å sørge for at dei maritime utdanningane har moglegheit til å vekse i framtida. Det ser ein òg i Sunnmørsposten 3. mars. Ein ser at 60 pst. av maritime bedrifter har problem med å rekruttere leiarar. Dette er statsråden sitt ansvar – ein har valt ein finansieringsmodell som ikkje verker. Kva har statsråden tenkt å gjere med det?

Statsråd Tora Aasland [11:43:01]: Det er regjeringens og Stortingets ansvar å legge til grunn hvem som har et hovedansvar for fagskolene. Det er som sagt fylkeskommunene som har det ansvaret. Det ble overført til fylkeskommunene fra året 2010 gjennom vedtak som ble gjort. Så finansierer staten dette gjennom en – la oss kalle det – stykkprisfinansiering, som er basert på elevtallet to år før. Så det vil alltid være noe som kommer etter, og det som var for to år siden, vil være et utgangspunkt for finansiering – en ikke ukjent finansieringsform i annen høyere utdanning.

Så her er det snakk om at fylkeskommunene også ser verdien i fagskolene og klarer å prioritere disse. I Møre og Romsdal har man hatt en utfordring. Det er klart det er stor interesse for de maritime fagskolene, men det er også viktig at fylkeskommunene ivaretar de helsefaglige fagskolene. Så vi har og bør ha et bredt fagskoletilbud i alle fylker. Staten på sin side setter inn nøyaktig det samme som vi gjorde før reformen, men vi har selvfølgelig hele tiden en løpende dialog med Kommunal- og regionaldepartementet når det gjelder de utfordringene dette byr på.

Jon Georg Dale (FrP) [11:44:11]: Forskjellen mellom fagskuletilboda og alle andre tertiærutdanningar er nettopp finansieringsmodellen. Statsråden har eit finansieringsansvar for alle andre tertiærutdanningar gjennom statsbudsjettet. Det viser den verkelege utfordringa i denne problemstillinga.

Ser ikkje statsråden at det er fullstendig inkonsekvent å skulle satse på å få fleire til å velje maritim utdanning og følgeleg auke inntaket på dei maritime fagskulane, samtidig som ein ikkje finansierer plassane? Det medfører automatisk at desse fagskulane t.d. må operere med gamal teknologi i staden for ei teknologisk utvikling på lik line med det som studentane møter når dei kjem ut i næringslivet.

Eg trur at statsråden ser denne utfordringa. Spørsmålet er: Kvifor vil statsråden ikkje løyse den?

Statsråd Tora Aasland [11:45:12]: Åpenbart i motsetning til representanten har jeg stor tiltro til fylkeskommunenes ansvar og evne til å håndtere disse spørsmålene.

Det vil være to kanaler som det er viktig å øve et press på. Den ene er fylkeskommunens prioriteringer. Det er ikke slik at det nødvendigvis må gå ut over videregående utdanning. Det er et prioriteringsspørsmål i fylkeskommunen dersom man vil øke i forhold til det utgangspunktet man har. Staten følger opp to år etter, på hvert opptak to år før, med finansiering. Det er ikke slik at dette nødvendigvis er noe som bør nedprioriteres fra

fylkeskommunen. Det er fylkeskommunen som har det ansvaret.

Den andre kanalen er at jeg, sammen med Kommunal- og regionaldepartementet, selvfølgelig i enhver budsjett-sammenheng i Stortinget vil sørge for at det er rammer som er i tråd med det som er ønskelige fagskoletilbud.

Så er det flott at Møre og Romsdal fylkeskommune ønsker mye maritim utdanning. Vi kommer snart med en utvidet strategi for det, kan jeg forsikre representanten om – MARKOM, i tillegg til fagskolene. Vi synes det er veldig bra at man i dette fylket er så opptatt av å gjøre en god jobb også når det gjelder fagskolene. Jeg skal gjøre min del av jobben, og fylkeskommunen må gjøre sin.

Spørsmål 5

Henning Warloe (H) [11:46:41]: Dette er også et spørsmål til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«Fagerberg-utvalget har nettopp levert sin rapport om norsk forskning. Utvalget fikk i oppdrag å se på sammenheng mellom ressursinnsats og resultater av den offentlig finansierte forskningen.

Hvordan ser statsråden på Fagerberg-utvalgets konklusjoner og anbefalinger, og på hvilken måte vil hun involvere Stortinget i den videre prosessen?»

Statsråd Tora Aasland [11:47:10]: Ekspertutvalget for god måloppnåelse i offentlig finansierte forskning, det såkalte Fagerberg-utvalget, overleverte sin utredning «Et åpnere forskningssystem» mandag den 2. mai.

Jeg vil nå sette meg godt inn i utvalgets anbefalinger. Utvalgets innstilling vil bli sendt på bred høring til alle sentrale aktører.

Regjeringen tar sikte på å fremme en melding om forskning til Stortinget i løpet av inneværende stortingsperiode, høyst sannsynlig våren 2013. Innstillingen fra utvalget og innspill i den påfølgende høringsrunden vil selvsagt bli behandlet i meldingen. Forslag fra utvalget som har budsjettmessige konsekvenser, må behandles i de ordinære budsjettprosessene.

Henning Warloe (H) [11:47:55]: Jeg har forståelse for at statsråden ikke kan saksbehandle de enkelte forslagene her og nå, og det vil bli interessant å følge høringen. Men det har jo allerede vært en offentlig debatt i den drøye uken som har gått siden utvalget la frem sin rapport, og flere av problemstillingene er jo kjent. Så det vil være av interesse å høre hvordan statsråden – skal vi si mer prinsipielt – ser på en del av anbefalingene som utvalget kommer med. Det vil f.eks. være interessant å høre om statsråden støtter utvalgets anbefaling om at flere midler må fordeles gjennom konkurransearenaer, og at mer forskningstid og -midler må styres til de mest produktive forskerne innenfor universitets- og høyskolesektoren.

Statsråd Tora Aasland [11:48:51]: I respekt for et utvalg som har brukt 18 måneder på en særdeles viktig sak,

vil jeg gjerne også høre de ulike aktørenes syn på de spørsmålene og de forslagene som har kommet fram i utvalgets rapport.

Forslag som har budsjettmessige virkninger, vil, som jeg sa, nødvendigvis måtte tas opp i budsjettssammenheng. Men vi har jo allerede i budsjettet for i år gitt et signal om at regjeringen mener det er viktig å styrke den såkalte arenaen for fri prosjektstøtte i Forskningsrådet. Her ser vi med glede at utvalget følger opp vår tekning. Så jeg avventer, som sagt, nærmere vurderinger i høringsrunden og kommer selvfølgelig tilbake til Stortinget i forbindelse med forskningsmeldingen.

Henning Warloe (H) [11:49:42]: Fagerberg-utvalget påpeker i sin rapport flere svakheter i det norske forskningssystemet når man sammenligner med andre land som det er naturlig å sammenligne Norge med. En rekke av disse problemstillingene har jo også vært godt kjent gjennom flere år, flere utredninger og offentlig debatt. Blant annet peker utvalget på at det er lite samarbeid mellom det offentlige forskningssystemet og næringslivet i Norge sammenlignet med f.eks. land som Danmark, Finland, Nederland osv.

Det kunne være interessant å høre om statsråden har noen konkrete tanker om hva vi kan gjøre for å styrke samarbeidet mellom næringslivet og offentlig forskning.

Statsråd Tora Aasland [11:50:29]: Allerede ved en tidligere korsvei i forskningspolitikken har denne regjeringen ikke bare foreslått, men pålagt de enkelte høyere utdanningsinstitusjonene å ha egne samarbeidsråd med næringslivet, nettopp for å få en tettere kontakt med næringslivet. Noe av det Fagerberg-utvalget ikke har gjort, er å vurdere den forskningen som også gjøres i næringslivet. De har konsentrert seg om forskningen i universitets- og høyskolesystemet. Så noen av mine vurderinger framover må nødvendigvis bli noe mer helhetlig enn det Fagerberg-utvalget gir innspill til. Men de gir viktige innspill til den delen av forskningen som spesielt har med universitetene og høyskolene å gjøre. Mitt ansvar er større enn det. Det blir selvfølgelig et større ansvarsområde som får plass i regjeringens forskningsmelding, hvor vi kommer til å ta med både instituttsektoren og forholdet til næringslivet. Men jeg er helt enig med representanten i at det er viktig at det er gode kanaler og god kommunikasjon mellom våre forsknings- og utdanningsinstitusjoner og næringslivet.

Spørsmål 6

Per Roar Bredvold (FrP) [11:51:48]: Jeg skal stille følgende spørsmål til landbruks- og matministeren:

«Flertallet av regjeringspartiene vil avvikle pelsdyrnæringen. Dette vil få store negative konsekvenser for deler av Distrikts-Norge, hvor pelsdyrnæringen er en viktig del av en verdikjede, samt for opprettholdelse av arbeidsplasser.

Hva vil statsråden gjøre for at pelsdyrnæringen overlever?»

Statsråd Lars Peder Brekk [11:52:13]: Som kjent har pelsdyrnæringen vært gjenstand for en særlig negativ oppmerksomhet i de senere år etter avsløringer om uholdbare tilstander i deler av næringen. For å rette opp dette er det gjort flere grep i den senere tid.

Jeg har stilt krav til næringen, som nå har innført en obligatorisk sertifiseringsordning, hvor det bl.a. er innført krav om at alle oppdrettere skal ha flere veterinærbesøk i året. Mattilsynet har gjennomført flere uvarslede tilsyn og tatt i bruk sterkere virkemidler overfor pelsdyroppdrettere som har uakseptabel drift. Mattilsynet leverer jevnlig rapport om sin aktivitet på det området.

Jeg vil også vise til at det nettopp er vedtatt en ny og strengere forskrift om hold av pelsdyr, som setter strengere krav til tilsyn og stell, dokumentasjon, oppstillingsforhold, føring og vanning og avl.

Jeg mener den nye forskriften vil være med på å bedre dyrevelferden for pelsdyr. Med alle de andre tiltakene som er satt i verk når det gjelder hold av pelsdyr, mener jeg vi har tatt et solid steg framover. Næringen, som har fått nye, strengere krav til hold av pelsdyr og sin egen sertifiseringsordning, må nå få vise at de klarer å etterleve de nye bestemmelsene, slik at velferden for dyrene blir bra. Det er avgjørende for næringens eksistensberettigelse.

Hold av pelsdyr er kontroversielt i deler av befolkningen, og Arbeiderpartiets landsmøte har stemt for en styrt avvikling av næringen. Regjeringens politikk endres likevel ikke av et vedtak på et partilandsmøte.

Pelsdyr vil bli omtalt i den kommende stortingsmeldingen om landbruks- og matpolitikken. Jeg tar sikte på at dette vil gi avklaring og forutsigbarhet om rammevilkårene framover.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:54:08]: Jeg takker statsråden for svaret og er enig i det statsråden sier.

Pelsdyrnæringen er en viktig del av Distrikts-Norges muligheter for å overleve, og ikke minst for at landbruket skal overleve. Det er ca. 300 farmer rundt omkring i Norge, og jeg tror at alle fylker unntatt Oslo, Akershus og Finnmark har en eller annen form for pelsdyrnæring. Ofte er dette familiebruk, og det betyr mye for økonomien.

Det er riktig at Arbeiderpartiets landsmøte er for en styrt avvikling, men jeg kjenner også til at et annet regjeringsparti, SV, er helt imot dette. Da står Senterpartiet mer eller mindre alene som regjeringsparti om å forsvare denne næringen. Jeg mener vi må gjøre alt vi kan for at denne næringen fortsatt skal kunne drive. Jeg mener at næringen er seriøs, den gjør det den kan, og med de nye reglene som har kommet, tror jeg egentlig ikke noe mer kan gjøres. De er seriøse, de som driver i dag.

Statsråd Lars Peder Brekk [11:55:13]: I stor grad er jeg enig i det som representanten Bredvold her uttaler. Det er gjort viktige grep i den siste tiden. Jeg synes vi skal ha respekt for, oppmerksomhet mot og bekym-

ring for dyrevelferd i alt dyrehold, ikke minst pelsdyrhold. Derfor er det satt i verk mange tiltak i den siste tiden, og næringen har selv tatt skikkelig tak i situasjonen. Vi har, som sagt, strengere forskrifter, og det er blitt etablert en sertifiseringsordning med flere veterinærbesøk. Ikke minst er det også slik at en på det viset sørger for å unngå uhell i næringsdriften. Så er det samtidig slik at i alt dyrehold er det noen skader. Det må en takle etter hvert som de oppstår, på skikkelig vis og i tråd med regelverket.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:56:19]: Jeg takker nok en gang for svaret.

Det som er viktig, er at vi gir næringen rom for forbedringer når det er behov for det – at man ikke bare sier nei med en gang, men gir næringen en sjanse til å overleve. Det mener jeg vi har gitt, og jeg mener at med de reglene som finnes i dag, skal næringen ha livets rett. Dette er en næring som er billig. Det går lite penger over statsbudsjettet. Norge er anerkjent for kanskje verdens beste produkter på markedet. Og det er, som sagt, mange og viktige arbeidsplasser rundt omkring i distriktene, hvor det å få tak i en arbeidsplass kanskje er vanskelig.

Når man ser på opinionen, er det riktig at det er ganske mange som er imot denne næringen, men det er kun snau 30 pst. 60 pst. sier at man er for næringen når dyrevelferden er i høysetet. Og dyrevelferden er vi enige om alle sammen, så jeg håper og tror på at statsråden, på lik linje med Fremskrittspartiet, jobber det han kan for at næringen skal overleve.

Statsråd Lars Peder Brekk [11:57:24]: Det er først og fremst avhengig av at hver enkelt dyreeier og dyreholder gjør den jobben de skal gjøre – sørger for forsvarlig dyrevelferd, forsvarlig stell, forsvarlig tilsyn, og at driften er god. Så er det slik, som det også er understreket, at de offentlige myndighetene har et tilsynssystem. Mattilsynet gjør en stor og omfattende jobb når det gjelder pelsdyrnæringen, med både varslede og uvarslede besøk, og vi ser at det gjøres tiltak i den forbindelse.

Det forskriftsverket og rammeverket som nå er lagt på nytt, vil sikre bedre dyrevelferd i seg selv, men det må følges opp. Jeg er overbevist om at det vil gi gode resultater, men samtidig må vi være realistiske. Som jeg sa i mitt tidligere innlegg, vil det være slik at i alt dyrehold kan det skje uhell og oppstå sykdommer. Det gjør det også innenfor pelsdyrnæringen, og da må vi være forberedt på å takle situasjonen. Nivået på uhell og sykdommer er ikke noe større innen pelsdyrhold enn annet dyrehold.

Spørsmål 7

Torstein Rudihagen (A) [11:58:48]: «En tidligere småbruker blei kastet ut fra barndomshjemmet sitt, Vestre Hakkloa, i Nordmarka. Han er tredje generasjon på småbruket, og har i 13 år kjempet for å få overta småbruket. Staten ved Landbruks- og matdepartementet eksproprier-

te eiendommen til fordel for mannen. Nå er både ekspropriasjonsspørsmålet og spørsmålet om fastsettelse av erstatning endelig avgjort av Høyesterett.

Hva vil statsråden nå gjøre for at den tidligere småbrukeren endelig kan få overta eiendommen?»

Statsråd Lars Peder Brekk [11:59:25]: Landbruks- og matdepartementet har brukt mye ressurser på å behandle Jo Arne Ødegårds søknad om ekspropriasjon av husmannsplassen Vestre Hakkloa fra Carl Otto Løvenskiold. Ikke bare gjelder det spørsmålet om søknaden skulle tas til følge eller ikke, det har også vært flere runder i rettsapparatet om så vel gyldigheten av ekspropriasjonsvedtakene i saken som kjøpesummen som Ødegård må betale for eiendommen. Jeg mener departementet har ivaretatt Ødegårds interesser på en adekvat og god måte. Jeg viser bl.a. til at departementet begjærte overskjønn til lagmannsretten fordi vi mente tingretten hadde satt kjøpesummen for høyt. Jeg er glad for at lagmannsretten var enig med oss, og at den satte ned kjøpesummen fra 7,5 mill. til 3,5 mill. kr. Det er en meget vesentlig prisreduksjon.

Etter mange års arbeid med Ødegårds ekspropriasjonssøknad er skjønsspørsmålet nå endelig avgjort. Det betyr at det med endelig virkning er bestemt at Ødegård må betale Carl Otto Løvenskiold 3,5 mill. kr for eiendommen.

Saken er nå inne i sluttfasen, og staten kan kreve å bli satt i besittelse av Vestre Hakkloa. Landbruks- og matdepartementet skrev derfor 14. april i år til Statens landbruksforvaltning og ba om at saken ble fulgt opp på vanlig måte. Det Statens landbruksforvaltning formodentlig først må avklare, er om Ødegård ønsker å overta plassen på de vilkår som er fastsatt. Avslutningen av en sak som denne kan reise flere spørsmål. Regjeringsadvokaten vil derfor bistå i den praktiske oppfølgingen og avslutningen av saken.

Torstein Rudihagen (A) [12:01:08]: Takk for svaret og takk for statsrådets engasjement.

Denne saka har mange aspekt ved seg. Juridisk, som statsråden òg var inne på, iallfall to. Det er spørsmålet om heimelen til å ekspropriere til fordel for bebuaren. Det andre er jo prisfastsetjinga av eige- dommen – og skjønnet er no endeleg avgjort i Høgsterett i denne siste omgangen.

Men så har det òg ei politisk/etisk side. Husmannsvesenet er for så vidt avvikla, og ein ønskjer jo at husmenn skal få bli eigarar av dei plassane dei var på, slik òg i Nordmarka. Det er jo derfor ein har hatt ein vilje til å gi ein juridisk heimel til å ekspropriere eige- dommen til fordel for bebuaren. Denne saka har teke 13 år – med eit stort engasjement og bruk av mykje ressursar: Korleis vurderer statsråden det at det har teke så lang tid før ein har kome i mål i denne saka?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:02:19]: Den beskrivelsen som representanten Rudihagen her gir, deler jeg. Det er en riktig beskrivelse med hensyn til de utfordringene som saken har reist, både juridisk og ikke minst øko-

nomisk. Det er også slik at man politisk sett har ønsket å avvikle husmannsvesenet – det er avviklet – og gi muligheter for dem som har bodd på slike eiendommer, til å overta.

I dette tilfellet har staten fulgt opp de forpliktelser vi mener er riktig politisk, og sørget for at eiendommen kan overtas av Ødegård. Vi har også fulgt opp de økonomiske sidene av saken – det har vært en lang rekke saker i den forbindelse, som nå har fått sin endelige avslutning. Jeg håper, selv om det har gått langt tid, at det gis mulighet for Ødegård til å overta, og vi venter jo nå på hans avklaring i dette spørsmålet.

Torstein Rudihagen (A) [12:03:22]: Enda ein gong takk for at statsråden engasjerer seg i denne saka. Eg har følgt denne saka gjennom desse 13 åra, og eg føler på mange måtar at det har vore gjort ein stor urett mot Jo Arne Ødegård, frå han blei kasta ut av barndomsheimen sin for 13 år sida.

Dommen gjer greie for kva som ligg til grunn for prisfastsetjinga, eller skjønnet, likevel er det ei utfordring – så klart – for Jo Arne Ødegård å betale 3,5 mill. kr for denne eige- dommen. Så spørsmålet mitt til slutt blir: Kva for mog- legheter ser statsråden for seg til å kunne overdra eige- dommen til Jo Arne Ødegård for ein annan og lågare pris, nærast som ein slags kompensasjon for alt han har gått igjennom i løpet av desse åra? Finst det nokon heimel for staten til å gjere det?

Statsråd Lars Peder Brekk [12:04:27]: Jeg skjønner spørsmålet. Det er en stor utfordring å reise en kjøpesum på dette nivået – også for en så interessant eiendom, for å bruke det begrepet, som Vestre Hakkloa er. Jeg vil ikke kommentere rettssaken og innholdet i den. Vi har gjennomført de tiltak vi mener er nødvendig, og fått et resultat som vi mener er ønskelig.

Så er det slik at man også av prinsipielle årsaker må ha ryddighet i den videre behandlingen. Her må nå Ødegård avklare hvorvidt han er villig til å kjøpe eiendommen for den prisen som er fastsatt, og han må også betale de kostnadene som ligger her. Jeg håper og tror at det er mulig. Vi fikk redusert prisen betydelig i denne prosessen, fra 7,5 mill. til 3,5 mill. kr. Det bør forhåpentligvis være mulig for ham å overta. Utover det tror jeg det er uriktig av meg å kommentere noe mer i saken.

Presidenten: Spørsmål 8 er allerede besvart. Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:05:37]

Referat

Presidenten: Det forligger ikke noe referat. Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.